UNDINA.

Spisal André Theuriet.

Poslovenil Vinko.

[illegible]

V Ljubljani, 1887.

Natisnila in založila «Narodna Tiskarna» v Ljubljani.

Undina.

Spisal André Theuriet.

Poslovenil Vinko.

V Ljubljani, 1887.

Natisnila in založila „Narodna Tiskarna v Ljubljani.

66969

I.

Silno je dež lil in ves dan, če prav v aprilu, je bil zelo mračen. Vzhodnji veter ustavljal se je zajet po ulicah mesteca Auberive, z roko potresajoč drevesa in ropotajoč s slabo pritrjenimi zatvori v oknih. V vsprejemnej sobi v vrvarskej ulici stoječe hiše je deklica kakih devetnajstih let mrzlo z roko zdrsavala čez tipala starega klavirja. Tenki glasovi so počasi vreli ven ter se združevali z ropotom, katerega je stara služabnica delala v kuhinji. Mej igranjem polzeli so pogledi mlade deve dolgočasno preko starih, zaspanih rodbinskih slik in obledele oprave v salonu. Slednjič preneha s svojo sonato in stopivša k oknu, pritisne čelo na potno steklo. A zunaj je bilo grozno mrklo. Hijacinti v gredici na vrtu ležali so utopljeni v razmehčanej prsti; mala reka Aubette valila je naprej umazano vodo; dim razločno iznad drevja in dim se je vil v vzduh: vsa okolica je bila videti kakor topeča se v solzah.

Mlada deva mraza drhteč zopet sede h klavirju ter prične svirati buren valček, katerega pa hipoma pretrga. Roki jej omahneta na tipala in z

nervozno silo iztegnivša ji, vsklikne: „Oh, kako je dolgčas, kako je dolgčas!“

„Kaj pa je, dete drago?“ vpraša služabnica, ta bip prikazavša se z zavihanimi rokavi, predpasnikom in usnjeno čepico s plapolajočimi trakovi. Bila je debela, kljubu svojim štiridesetim še dokaj sveža. Njene modre oči imele so krotki, dobri pogled mlade kravice.

„Kaj pa ti je, Antoinetta?“ vpraša še jedenkrat s plašno nežnostjo.

„Celina,“ veli Antoinetta ter živo pogleda deklo s svojimi nežnimi očmi, „ako bode še dolgo deževalo, me jutri lahko pokopljete. Oh!“ zakliče vstanši, „ta dolgčas! vse ga je tukaj polno, od neumnih papirnatih cvetic pa do bornih slik pradedov, katere me časih mičejo, da bi jih raztrgala, samo da bi se razvedrila.“

„Oh, srčece drago, da bi te le tvoj oče hotel uvesti pri notarji ali pri udovi plavževega lastnika Tu se ne manjka ljudij, katere bi človek lahko pohajal, a gospod de Lisle s svojim prepiravim bitjem je tako talentovan, da je vso družbo Auberivsko dvignil proti sebi. Njemu je ljubša Pitoisetova

krčma, kjer s svojimi tovariši, zverokradci, popiva, kolikor se mu hoče.“

„Ubogi oče!“ Antoinetta vzdihnivši zopet prične razgovor, „njegovo življenje tu v vasi res ni kaj prida. On pogreša tistih dobrih starih časov v Toursu in lepega mesta, katero je imel tam.“

„Zakaj pa je izgubil svoje mesto?“ živo deje Celina. „Vse dneve je prebil na lovu in noči pri kartanji in vlada ga je poslovila. Jedva da se zmeni za te; ako bi mene ne bilo tu, bila bi ti, odkar ti je mati umrla, več nego jedenkrat hodila v strganih čevljih.“ Služabnica zmaje s pleči ter se z rokama upre ob klavir.

„Veš kaj,“ nadaljuje, „tvoj oče naj bi te bil, namesto da se je razprl z obiteljo matere tvoje, mirno pustil v Parizu pri tvojih starih, ki bi ti že našli moža.“

„Oj,“ odvrne Antoinetta nevšečnega lica, „Bog me varuj moža, katerega bi izbrali moji stari! Ministerski uradniki, norci in pedantje, plešasti kakor opice in pravilni kakor ura. Lepa hvala! Vzgojišče v Passyji, v katero so me zaprli, mi je vendar le ljubše.“

„Zakaj pa te neso pustili tam?“

„Ker je bilo vzgojišče drago, mi smo pa revni, Celina.“

„Revni!“ odgovori Celina. „Da, zdaj, ko se je tvoj oče naužil življenja, hoče pri druzih štediti, postajajoč skop. In tvoji stari so tudi skopuhi! Tvoja mati bila jima je jedini otrok, ali bi ne bili mogli tebe obdržati ter plačevati zate vzgojevanja? Sicer mi pa o teh ljudeh ne govori več, jaz nečem ničesar slišati o njih!“

„Ah, Celina,“ vzdihne Antoinetta brez nadeje, „saj me nihče ne ljubi.“

„Nihče!“ vsklikne Celina uporno, „tako, kaj pa jaz? Te li nesem razneževala in razvajala od tistega dne, ko sem prišla k vam — o božiči bode tega osemnajst let. Videčej te v tvojej zibeli, tako bledo in suho, a vender tako ljubko s tvojimi velikimi očmi, odprlo se mi je srce in takoj sem te jela ljubiti, ti ubogi, zanemarjeni otrok! Jaz, jaz sem te uspavala v tvojej posteljici, jaz sem te ob praznikih sv. rešnjega telesa oblačila kot angelja, in kdo te je obsul s sladkarijami, kadar te je bila mati kaznovala? Tako! Nihče te ne ljubi, nehva-

ležnica? Bi li mari ne bila oddala deset košaric, da te nesem obožavala? kajti," deje Celina vsklonivši se, „imela sem dovolj ljubimcev in ne najslabših! a morala bi bila ostaviti tebe. Ali bi mari brez tebe bila ostala v službi pri tvojih stariših? Ne govori torej, da te nihče ne ljubi, zlo dekle!"

„Da, Celina moja, ti me imaš rada!" vsklikne Antoinetta, katerej so bile oči postale rosne, ter se zažene svojej služabnici okolo vratu. „Ti me imaš zelo rada, a ti si jedina!"

„Čemu pa ti je treba še drugih?" odgovori Celina ter jo poljubi na čelo. „Sicer ti je pa gospod Ormancey vrl in dober prijatelj."

Antoinetta porogljivo nabere usteca.

„Evonyme!" pravi. „Res, on je čestokrat prav vrl; nekaj časa kratkočasila sem se skušaje, da bi se zaljubil v me."

„Ali, dete drago!" veli Celina usrjena.

„Nič ne skrbi," nadaljuje Antoinetta, „njegovo srce ni v nevarnosti. Preveč nagnenj zajedna biva v njem: cvetice, ptice, knjige — jaz pa ho čem biti ljubljena neomejeno. Sicer pa Evonyme tudi ni mož, o katerem sanjam. Ponosen značaj,

kakor ulit, z železno voljo, katere bi ves svet ne mogel upogniti, a bi se vender udajala o najrahlejšem namigu mojega mezinca — to je mož, katerega bi jaz mogla ljubiti.“

„To bi bila bela vrana, hčerka moja. Sveta mati božja! Tvojega očeta slišim v hlevu. Tukaj čenčam s tabo, kosilo pa še ni gotovo!“

V istini je tisti, o katerem je govorila, svoj dohod javljal z melodijo lovske pesnice, zvižgajoč jo na vse grlo. Kazalo pa je, da še noče priti noter. Kot skrbljiv gospodar mislil je gospod de Lisle najpoprej na hrano svojih živalij, potem stoprav nase; prvi njegov hod vedel ga je k trojici krasnih izvodov svinjskega rodu, radujočih se posebne pozornosti njegove, in katerih on nikdar ni imenoval drugače kakor tovariše. Iz hleva odmeval je njegov nizki glas, in odgovarjalo mu je grozno kruljenje.

Nekaj trenotkov pozneje se kuhinjska vrata naglo odpro in gospod de Lisle se pokaže na pragu. Nosil je kamižolo reberčastega baržuna, dokolenke in bel klobuk. „Celina“, pravi, „kadar bo večerja za tovariše gotova, užgi svetilnico ter prinesi kotel v hlev.“

Gotovo bi bile zale dame iz Toursa, katerim je v svojih lepših dneh dvoranil, lepega Norberta de Lislea, kateremu je svoje dni bílo njih srce, jedva zopet spoznale v njegovej selskej nošnji. Nekdanji lahkoživec se je bil popolnem prelevil iz svoje sijajne oprave. Kot sin velik-ga veleposestnika bil je gospod de Lisle, nekaj vsled svoje dopadljive vnanjosti, nekaj vsled pokroviteljstva sorodnikov žene svoje, imenovan nadzornikom žrebišč, ter je dvajset let na rodovitnej Tourenskej zemlji živel veselo življenje. A vs'ed nekega prešernega čina je bil odstavljen ter primoran vrniti se v Auberive, kjer je moral skromno živeti ob ostankih svojega menja. In tu se je najedenkrat izpremenil. Svojstva champanjskih kmetov, zmirom le na pol prikrivana od pariškega lošča, so se zopet jasno pojavila. O prvej nezgodi se je hitro vzbudila kmetska njegova premetenost, ustrašila ga je podoba pomanjkljive starosti in pričel je računati in šteditи. S pomočjo kakega dninarja je sam opravljal svoja polja, ne sramujoč se, na trgu v Langresu sam prodajati žita in živino svojo. Od starih navad njegovih ni ostalo druzega, kot rezek glas, ošabno ve-

denje in jako določno nagnenje k lovu, ali bolje k zverokradstvu, kajti zli jeziki so trdili, da mnogo rajši lovi po državnih gozdih, nego li po lastnem skromnem lovišči.

Ko je bila njegova živina napasena, vrne se gospod de Lisle v kuhinjo, v katerej je bila Celina mej tem prižgala luč ter pogrnila mizo. Kljubu svojim petdesetim letom in pričenjajočej debelosti bil je še brdek mož, visok, močan, dobro vzrasel, živahnih očij, orlovskega nosu in lepih zob pod nekoliko že osivelimi brkami. Videlo se je iz njegovega glasu in iz vsega bitja njegovega, da je imel v svojej mladosti srečo pri ženskah. Sedel je poleg kamina v naslonjač obledelega vezenja. Antoinetta ga poljubi ter potem zasede staro mesto svoje na nizkem stolu. V sredi je sedela „Lepotica“, psica gospoda de Lislea, na zadnjih nogah ter pol pozornosti svoj obračala na mlado gospico, pol pa na kadeči se lonec, v katerem se je kuhalo kosilo. „No, malička,“ pravi gospod de Lisle Antoinetti, „niti tega ne vprašaš, kaj je novega v mestu?“

Antoinetta malomarno zmaje z glavo in oče nadaljuje: „Prvič sem srečal Evonyma, ki obeduje

pri sodnikovih ter potem pride k nam. Drugič pa je došel novi gozdar.“

„Ah,“ veli deklica, zadržujoč se v zevanji, „je li tak, kakor prejšnji? Ali kolne pri vsakem stavku? Ali tudi za njim vedno leta druhal umazanih psov, ali tudi igra l' hombre?“

„Vse to ti bodem povedal zvečer. Pojdem v krčmo, kjer je izstopil, in ako mi bode všeč, povabim ga, naj nas obišče. Z gozdarji mora biti človek zmirom priljuden.“

Celina, ki je pripravljala juho, je tiho godla.

„No, to bo lepo!“ govorila je skozi zobe. „Saj itak dovolj dolgočasnih ljudij prihaja semkaj. Bolj pametno bi bilo, da bi Antoinetto uvedli pri gospe notarjevej ali v kakej drugej poštenej hiši. To bi bilo bolj zdravo za njo, nego da požira tobakov dim ter posluša neprimerne razgovore.“

„Molči, klepetulja!“ zavrne gospod de Lisle, „tvoje opombe so neprimerne. Brigaj se za svoje stvari in juhe nama daj!“

„Tukaj je!“ mrmra Celina ter jezno postavi na mizo juho, ki je z jedjo iz koštrunovega mesa in repe delala vse kosilo.

Sedeta za mizo. Antoinetta je jedla brez slasti; gospod de Lisle je vse pogoltnil. Ravno ko si je še poslednjo kupico natočil do vrha, oglasi se psica.“

„To je gospod Evonyme,“ veli Celina. „Lepotica ga je ovohala.“ Naglo odpre došlecu duri in ta ustopi mej veselim kretanjem Celine in Lepotice.

Evonyme Ormancey je bil jak dečak pri tridesetih. Plavi lasje in brada, rožnobojna koža in mokre modre oči dajale so njegovemu obrazu otročji in dobrodušen izraz. In res mu je bila še svoja tista naivnost zlate dobe, če prav je bil po rojstvu in odgoji Parižan. A bil je plah Parižan ter se je bil zatekel v gozde, da bi mogel nemoten streči svojej nagnenosti do sanjarjenja in pohajkovanja. Obdarjen z živim čuvstvom in delavno domišljijo, imel je v mladih letih svojih laben literaren polet, ali bodi si, da se je lenoba njegova ustrašila težave začetka, bodi si, da mu je upal pogum zaradi zahtev pariškega življenja, naglo je bil zopet opustil pisateljstvo ter se vrnil v razmišljivo življenje in v samoto, kjer se je nestalni duh njegov bolje počutil. Velik del leta prebil je na pristavi sredi gozda, pol ure od Aube-

riva oddaljenej. V Auberivu je z nova dobil Antoinetto, koje materina obitelj je bila z njegovo sorodna. Često je zahajal v vrvarsko ulico. Posebno bitje njegovo je zabavalo Antoinetto, in njen oče, vedoč, da je bogat in radodaren, ga je kar najbolje vsprejemal ter ga razglasil za dobrega dečaka.

In on je bil res velik otrok, ki je ljubil glasove, barve in sanjarije. Bil je melanholičen ter je rajši, kakor je sam pravil, reči opazoval s senčne, nego li s svetle strani, a melanholija njegova bila je vedra in zaupljiva. Njegovo srce odpiralo se je brez nezaupanja; po vrsti vsakemu je zaupaval svoje napake in nadeje svoje, kakor tudi lastne in tuje skrivnosti. Kakor Montaigne, najljubši njegov pisatelj, imel je „čudno nagnenost do usmiljenja in dobrotljivosti“, in tudi duh njegov ni delal druzega, kakor „pohajkoval je, blodil in dvomil“. A mirni njegov skepticizem je imel mehko podstavo mysticizma, kakor potok, ki nekaj časa dere čez ostri kremen, potem pa po mehkih, nežnih zeliščih mirno teče dalje. Izkušal in proučaval se je neprestano, strastno ljubil prirodo ter hoteč jo opisati, razvijal časih malo pregizdavo, vedno pa lastovito zgovornost.

Ko je gospodu de Lisleu stresel roko, dvignil se je ta, zažvižgal Lepotici ter šel ven. Antoinetta in Evonyme sta sama ostala pri ogromnem kaminu, kojega žareče oglje je labno razsvetljevalo staro, zakajeno in s pohišjem napolneno kuhinjo.

„Nu, vi melanholični pevec,“ veli Antoinetta ter mali nožici svoji pomoli proti žrjavici, „povejte mi kakšno pokopališko povest, ta žalostni dež me je napravil prav za kaj takega.“

„Ne smejte se mojim pokopališčem,“ odvrne Evonyme nezavzet, „stoprav včeraj sem v Viveyu videl jedno, ki je dražestno, ter me je napravilo sanjarskega. Svoje misli sem obširno zapisal v dnevnik.“

Antoinetta se nasmeje. Slovečega dnevnika torej še ni konec? . . . Mislila sem, da ste nehali pisati vanj.“

„Seveda, objavil ga ne bodem, a pisal ga bodem vender le. Tkem si obleko, a ne nosim je očitno. Naj me svet ima za razcapanega, to mi je malo mari, da le vem, da imam doma dobro preskrbljeno omaro za oblačila. Kadar sem naveličan, pohajati po hribih in dolinah ali kratkočasiti se s

svojima prijateljema Montaignom in Lafontainom, potem odprem svoj dnevnik ter se kratkočasim sam s seboj. Tukaj najdem utise, ki mi jih je prinesel vsak posamezen dan, načrtane kakor stare melodije in s številkami zaznamovane. Tu najdem stare cvetice, ki so zame, če prav so posušene, ohranile sladko, znano vonjavo. Moj dnevnik me tolaži v neznatnosti mojej, midva sva kakor zaljubljenca, o katerih pesnik pravi:

Midva sva svet za sè, nov zmir in zmir drugačen,
A vedno lep —

„Povejte mi, Evonyme,“ seže mu Antoinetta v besedo, „zakaj se kljubu svojim domačim nagnenjem vendar neste oženili?“

Uprla je bila komolec v koleno in brado v dlan, ter poredno od strani gledala Evonyma, ki je bil vzdihnil.

„Moji prijatelji,“ odgovori, „se temu isto tako čudijo, kakor vi. Toda ženiti se, se pravi, vsem neplodovitim sanjarijam zapreti vrata, po deželi, ki je vredna, da si jo človek ogleda, potovati v spremstvu cicerona in uklanjati se običajnim rekom oficijelnega vodnika.“

Antoinetta se smeje ter mičkeno, od čevljička le na pol oblečeno nogo nad žrjavico giblje sem ter tja. Evonyme skrivaj zre na lično zaokroženo peto in fino vzbočeni gleženj, sicer pa ga to ne moti dosti. „A še nekaj," nadaljuje s smešno zaupljivim glasom, „ali bi vam povedal? bojim se žensk."

Antoinetta se še bolj zasmeje. Šaljivo mu približa svoj poredni obraz ter pravi: „Kaj? Vseh? tudi mene?"

„Vas?" dé Evonyme ter se za jeden hip zamisli. „Seveda, vas še posebno. Že žena je nevarna in vznemirujoča, mlado dekle pa je vsa, kolikor jo je, grozna, z velom zakrita Isis, izpred katere še le po poroki pade zagrinjalo. In potem človek opazi, kaj ima pri sebi za vse žive dni, ta angela, oni trapo, ta nuno in oni furijo."

„Rada bi vedela, kaj bodem jaz, kadar se zagrinjalo odgrne!" smeje se Antoinetta. Naglo se je bila dvignila in zdaj je s porednim izzivajočim obrazom po konci stala pred Evonymom. Žrjavica je od spodaj gori obsevala njen vitki život, kojega nežne črte je ozko oblačilo merinoške volne delalo še bolj popolne. Sicer pa je bilo njeno telo zavito v skriv-

nostno polutemo, katero je le zdaj pa zdaj razsvetlil tresoči se ogenj in potem je bilo razločiti fin vrat in podolgast, duhovit, od kodrastih las okviran obraz, spominjajoč na glave iz šole Leonarda da Vincija. Evonyme je osupel in nem s plahim obrazom opazoval velike oči in zaničljivo nabrana, kto češnja rudeča usta dekletova. „No,“ nadaljuje Antoinetta, prekrižavši roki na prsih, „povejte mi vender, kakšna pošast sem.“

„Vi?“ odgovori on počasi, „vi ste prava Undina. Da vi ste prišli iz vode, vi imate njeno dražest in gibčnost, njeno naglo razburjenost in prevarljivo pokojnost njeno. Vaše zelene oči kažejo njeno vznemirujočo barvo. Tistemu, katerega boste vi ljubili, trebalo bode dobro zavarovanega srca; gorje mu, ako se le za hip dá ganiti. Potegnili ga boste s sabo doli v nezapopadljive globočine svoje materinske prvine.“

Najedenkrat preneha, kajti Antoinetti se je bilo obličje pooblačilo, smehljanje jej je zginilo in oči so jej bile s solzami zalite.

„Potemtakem me imate za zelo hudobno“, pravi z zamolklim glasom.

O pogledu na to naglo izpremembo in komaj zadrževane solze Evonyma vest zapeče.

„Kaj še! jaz se šalim“, pravi ter se na vso moč trudi, da bi mu surovi glas prijazno zvenel. „Jaz sem tak, kakor tisti osel Lafontainov, ki hoče psička oponašati: moje šale so malo zarobljene. Odpustite mi in ne imejte tega za resnico.“

Lepotica popraska po vratih in Antoinetta naglo seže preko oči. Gospod de Lisle ustopi; gubančil je obrvi in žvižgal skozi zobe, kar je bilo znamenje, da je slabe volje.

„No,“ vpraša ga hči, „si li videl svojega gozdarja?“

„Da,“ mrmra gospod de Lisle, „to je čuden gospod! Za mojo uljudnost se niti zmenil ni. Ne vem, od kod vlada dan denašnji jemlje svoje uradnike!“

„Saj sem vedela,“ veli deklica, „kakšen star, grd godrnjač.“

„Star? o ne! Trideset let, strog obraz, črno brado, kakor kakšen zarotnik.“

Antoinettin obraz dobi malo menj malomaren izraz in Evonyme vpraša, kako se zove novodošlec. „Duhoux se piše,“ odgovori gospod de Lisle.

„Duhoux?“ ponovi Evonyme ter ustane, da bi šel. „Imel sem sošolca tega imena, čudno bi bilo, ako je on tisti.“

„Duhoux!“ reče Antoinetta, „ime se prilega opisu njegove osebe. Gotovo je kakšen vaš prijatelj, Evonyme! Lahko noč, trudna sem, spat grem!“

Drugi dan je Jacquesa Duhouxa, kojega dohod je bil vzbudil radovednost gospoda de Lisla, jutranje kolovratenje v Pitoisetovej krčmi kmalu vzbudilo. Ta hiša, jedina gostilna v Auberivu, ni bila ravno svetišče miru.

Žvenketanje steklenic, glasno govorjenje pivcev, lajanje psov družilo se je z donečim glasom krčmarice, prouzročujoč ne ravno prijeten vrišč. Novi gozdar tega ni mogel trpeti. Naglo se je napravil ter si poiskal zavetišča v lipovem drevoredu, ležečem nasproti krčmi in omejenem od dveh strug reke. Ta vrsta dreves, katero so tukaj zvali „izprehod mej vodama“, vezala je vas s staro opatijo Auberivsko, na jedni strani previševal ga je mlin in stopnjičasti vrt gospoda de Lisla. Mnogo vrišča ozbiljnemu ukusu Jacquesa Duhouxa nikakor ni ugajalo. Ker je bil tako srečen, da je po svojem iz-

stopu iz gozdarske akademije v svojem rojstnem mestu dobil službo, ločil se je bil od svoje obitelji samo jedenkrat, ko je šel na potovanje skozi nemške gozde. Krčemsko življenje je bilo preveč nasprotno mirnemu in rednemu bivanju v domačej hiši, da bi se ne bil čutil tujega in slabovoljnega.

Pogled na mlado zelenje in mrmranje vode ga je za jeden hip poživilo ter mu tudi misli malo razbistrilo. A šetajočemu se pod lipami se je srce iz nova skrčilo in žalostne posameznosti vsakdanjega življenja, katere je opažal tu in tam, pohujšale so zopet domobol, ki ga je mučil. Na mlinarjevem travniku na solnci razprostrto platno spomnilo ga je malega rojstnega mesta njegovega, delavnosti materine pri velikih perilih in cvetoči ovočnjaki klicali so mu v spomin vrt, kjer so sestre njegove popoludne poleg malinjekov posedale in pletle.

Tako je zavzet od svojih mislij brez namena pohajal in še zdelo se mu ni, da ga to trenotje nekdo jako korenito opazuje. Gospodična de Lisle opazila ga je bila s terase ter takoj uganila, da je ta neznani šetalec novi, od njenega očeta opisani gozdar. Skrita za košatim leščevim grmom, motrila

ga je tem bolj radovedno, ker se nikakor ni zlagal s podobo, katero si je bila njena domišljija takoj sestavila o njem. Jacques Duhoux ni bil lep, a neskladni, strogi in energični obraz, udrte oči in široko čelo dajalo je njegovemu licu moški in znamenit izraz. Ponosno kretanje gibčnega in krepkega mladega moža pričalo je o značaji in trdnej volji. Naglo je stopal dalje, imajoč roki v žepih zelene suknje in čelo lahno povešajoč. Najedenkrat zmaje z glavo, kakor da hoče prepoditi mučno misel ter izgine tja proti krčmi.

Ni hotel, da bi ga premagala žaloba. Kot delaven mož imel je zamišljenost za nepotrebno in nezdravo opravilo, da bi jej bil kos, sklenil je iti v gozd ter spoznati podgozdarje svojega okraja. Pol ure pozneje je stopil v velike hribovske gozde, širečе se mej Auberivom in Viveyem. Ni se bil motil, misleč si, da bode dolga pot zadostovala, da se uravna v njem moralično ravnotežje. Že pogled na gozd ga je bil ozdravil. Kot sin in vnuk gozdarjev ljubil je strastno svoj poklic. Samota gozdov, v katerih tako tajno teče življenje, dela je dobro njegovemu srcu; nahajal je v njej dražest stalne, ro-

dovitne delavnosti, razvijajoče se v tihej okolici. Gozd nikdar ni nem in vendar dela tih in pomirujoč utis. Že čez sto korakov čutil se je Jacques poživljenega in oveseljenega. S krepkim korakom prekoračil je potok Viveyski ter dospel na veliko preseko, zvano „kravarjeva planka“. Že je bodro stopal preko prožnih tal jasnega pašnika, kar ugleda visokega moža v vrhnji suknji lešnikove barve, ki je bil stopil iz gozda; zamišljen je bil v knjigo ter delal velikanske korake. Čudni šetalec je glasno govoril ter živahno mahal z rokama. Bližal se je gozdarju, ne da bi ga videl. Na tem od sveta oddaljenem pašniku bilo je tako srečanje sila nenavadno. Jacques se ustavi, da bi opazoval gorečega čitatelja. Ko je bil ta le še dva koraka oddaljen od njega, dvigne glavo ter glasno vzklikne.

„Jacques Duhoux, torej si res ti?“

„Evonyme!“ zakliče Jacques, ki je tudi zdaj spoznal starega sošolca svojega.

Deset let se že nesta videla. Potreseta drug drugemu roko ter se obsipata z vprašanji o minolosti, o izginivših prijateljih in porušenih zračnih gradovih.

„Kaj pa si vendar postal?“ vpraša Jacques. „Često sem tvojega imena iskal po časopisih; menil sem, da si krenil mej literate.“

Evonyme žalostno zmaje z glavo.

„Da,“ vzdihne, „nadejati se je bilo o meni najlepšega. Buba je bila lepa, a metulj ni tak, kakor se je pričakovalo. Vila, ki je stala poleg moje zibeli, me je, žal, razven z nagnenostjo do ved obdarila tudi z jako odločnim nagibom do lenobe. Da sem bil le na položini, zdrčal sem počasi popolnem ž nje. Tolažim se s svojimi knjigami,“ nadaljuje ter potrka po hrbtu zvezka Montaigna, „in čutim se srečnega, da sem tu sam s svojimi razmotrivanji. Ptice in veter, to je moj orkester, plešem pa z domišljijo svojo. Vem, da sem tako smešen, kakor kakšen sivobradi plesalec valčka, a moja plesalka je druzih mislij. Šepeče mi na uho, da so pesniki, ki javno pojo, često najmenj odkritosrčni in da najmenj čutijo.“

Jacques se smeje. „In ti?“ vpraša Evonyme ter še jedenkrat svojemu prijatelju stisne roko.

„Oh,“ odgovori ta, „moje življenje je jako preprosto. Življenje, katero sem si načrtal z dvaj-

setim letom, je tako prozaično, kakor kakšna formula iz algebre, a kljubu temu sem se po načrtu ravnal in nadejem se, da mu ostanem zvest. Strastno ljubim svoj poklic in doslej sem živel bolj v družbi z drevjem, nego li z ljudmi. Vse moje teženje je v tem, da delujem za pogozdovanje naših gorâ. Dežela brez gozdov je dežela brez bodočnosti. Jedno ali dve leti hočem pridno delati, potem pa se bodem dal za zmirom prestaviti v domovino svojo. Tam se bodem oženil s preprostim, krotkim deklетom, katero je dobra mati moja že izbrala zame, in pisal bodem knjigo o gozdarstvu.“

„Oženiti se hočeš!“ veli Evonyme ter se zamisli. Često sem se že vprašal, bi li tudi jaz tako napravil. Dasiravno nesem. sloveč, imel bi potem vsaj otroke, ki bi mi verjeli, da sem velik mož, seveda samo, dokler bi bili majheni.“

Tako sta se razgovarjala še jedno četrt ure, potem pa sta se ločila, toda ne prej, da je Jacques Evonymu moral obljubiti, da bode drugo jutro na pristavi Val-Clavin zajutrkoval ž njim.

Zvečer tistega dne je šel Evonyme še za jedno uro v vrvarsko ulico. Gospoda de Lislea ni bilo

doma, Antoinetto pa je dobil na vrtnej terasi, kjer je mej leščevjem hodila gori in doli. Pove jej, kako se je bil sešel z Jacquesom.

„Ves je še tisti,“ pravi, „kakor v šoli, resen, pošten, vrl in trdne volje, ki me navdaje s strahom. Jutri pride k meni na zajutrek in veselim se, da bodem delj časa mogel govoriti ž njim.“

„In da mu boste za pomizek čitali svoj dnevnik,“ odgovori Antoinetta smeje se. Nekaj korakov stori naprej, potem pa se naglo obrne k Evonymu: „Zanimalo bi me, spoznati vašega puritanca, ali mi ga boste pripeljali?“

Evonyme naredi osupel obraz. „Kaj vam pride na misel! Jacques bi tako ponudbo uprav tako vsprejel, kakor uljudnost vašega očeta. On je divjak. Sicer pa bi vam on ne bil všeč, in vi njemu ne.“

„Zakaj bi mu jaz ne bila všeč?“

„Ker je vaš značaj njegovemu ravno nasproten.“

„Lepa hvala! S tem hočete reči, da sem abotna, lahkomiselna in površna.“

Evonyme se skuša s tem spraviti iz zadrege, da pravi, da se njegov prijatelj zelo ljudij boji in da beži posebno pred ženskim spolom. Vse to pa je še bolj vzbujalo Antoinettino radovednost. Hotela je na vsak način spoznati gozdarja ter še s porednim obrazom dostavila, da bi najrajša temu krepostnemu Grandissonu malo glavo zmešala. A zdaj je Evonyme postal nepotrpežljiv. Videč, da je pregnan iz zadnjih svojih utrdb, dejal je naposled, da bode le čas tratila, češ, da ima Jacques v svojem rojstnem mestu že nevesto.

„Nevesto!“ vsklikne dekle zbadljivo. „Gotovo kakšno malomeščanko z rudečimi rokami, ki sadje kuha in v okviru veze. Izborno! zdaj je slika Jacquesa nepriljudnega dovršena! A vender, dragi mi prijatelj, bi ne potrebovala niti osem dnij, ako bi se mi ljubilo, da ga navzlic njegovej resnobi, učenosti in nevesti njegovej napravim tako zaljubljenega, da bode na vsa drevesa v gozdu obešal pesmi.“

Evonyme se neverjetno nasmeje. Antoinetta pa, razdražena po ugovarjanji, ne odneha od svoje misli ter pravi, da hoče poskusiti.

„Radoveden sem," veli Evonyme, „kako boste počeli, da napravite v sé zaljubljenega človeka, s katerim se nikjer ne boste sešli, in kateri vas brž-kone tudi ne bode obiskal."

„Kdo vé? Vi ga te dni pripeljete s sabo."

„Bog me varuj tega!"

„Potem ga pa drugje dobim."

„Bodemo videli! Vi me hočete izzivati!"

Antoinetta tresoč se umolkne in oči se jej zasvetijo. „Videla ga bodem jutri, če ne prej — stavite li z mano?"

„Staviti? kaj?" pravi Evonyme ter se smeje tako glasno, da dekle postane še bolj nervozno vznepokojeno.

„Ako izgubite," odgovori, „daste mi tisti zvezek Musseta, kateri ste mi doslej zmirom izpodbijali. Tako! Vi me izzivate, bodemo že videli!" In takoj na to ostavi teraso in osuplega Evonyma.

Drugi dan je Antoinetta nema in vzburjena po hiši hodila sem ter tja in nikjer ni mogla obsedeti. Gospoda de Lisla, ki je bil zjutraj že o prvem svitu odšel na trg Granceyski, pred nočjo neso pričakovali. Naglo je odzajutrekovala na oglu

kuhinjske mize, zagnala na to servijeto od sebe ter dejala s priliznenim glasom: „Celina, ako bi mi ti hotela biti prav dobra, obula bi svoje sedmomiljske čevlje ter šla z mano na sprehod v gozd.“

Celina ugovarja, da pojde dež in da ne stopi čez prag. Naposled pa se mora vendar ukloniti trmi razvajenega otroka ter se obleči. Antoinetta odhiti v svojo sobo, pripne si cvilihaste dokolenke, nadene si okrogel siv klobuček ter pride nazaj odeta v dobro stoječ suknen plašček, v kojega žepe po kavalirski vtakne roki. Pet minut pozneje korakala je proti gozdom Val-Clavinskim ter Celino, ki je z ozirom na črne oblake še vedno ugovarjala, pripovedujoč najgroznejše povesti o vnetji pluč, zmagovito vlekla za sabo.

Vreme v istini ni bilo mikavno. Po noči je deževalo, pota so bila razmehčana in gozdi premočeni. Celina je težko vzdihovala, kadar koli jej je noga izpodrsnila na glinastih tleh ali se jej obleka zaplela v trnjev grm. Antoinetta je odgovarjala s smehom ter se šetala dalje, trgajoč tu mladiko bršljana, tam par travic.

„Sveta devica! ljubo dete, kakšne korake delaš!“ kliče Celina brez sape.

Da dovršé nesrečo, oblaki, do zdaj mirno visevši nad gozdovi, iznenada odpro zatvornice svoje ter izpusté ploho.

„Saj sem ti pravila“, stoka Celina; „obrniva se“.

„To nič ne dé“, meni Antoinetta. „Ustopiva se pod drevje, da naju bode listje čuvalo.“

Pogumno ostavi pešpot ter prodira globoče v gozd. Korakala je vedno naravnost, kakor, da izvaja že poprej narejeni načrt. Polurazvito perje ni nič branilo in dež je neoviran curljal na šetalki. Zdaj se gozd razjasni, čuje se petelinovo petje, in ko sta dospeli na rob gozda, ležala jima je pod nogami zelena dolina, in v sredi so se dvigali sivi zidovi in strehe pristavine.

„No, prav lepi sva“, pravi Celina, otresajoč mokra krila svoja. „Kaj bodeva pa zdaj?“

„To je jasno“, odvrne Antoinetta; tu doli je pristava Val-Clavinska. Idiva doli in prosiva Evonyma gostoljubja. On bode hitel ter butaro dračja vrgel na ogenj, da se posušiva.“

Celina glasno ugovarja. Evonyme je bil prejšnji večer povedal, da bode gozdar zajutrekoval pri njem. Kaj si bode ta gospod mislil, ako najedenkrat prideta Antoinetta in Celina, zdelani, kakor dve ciganki?

„Gospod naj si misli kar hoče“, veli Antoinetta.

Izgovorivši te besede precej uzlovoljena, odločno stopi iz gozda ter krene naravnost proti pristavi, ne oziraje se na žito Evonymovo, ki je bilo še nepožeto. Celina stoka za njo. Antoinetta gre čez veliko dvorišče, ne zmeneč se za kokodakanje preplašene perutnine in za osupelo gledajočo najemnico. Potem pa se naglo, kakor bi ne hotela več premišljevati, obrne proti stanovanju Evonymovemu, v katero stopi s povzdigneno glavo, ter burno, a glasno bijočim srcem, na katero je stiskala svoj premočeni šopek.

Prijatelja sta pila kavo, ter kadeč sedela poleg na pol ugaslega ognja. Skozi odprto okno njima nasproti imela sta razgled na zelenečo dolinico in meglene gozde. Ugledavši Antoinetto, skoči Evonyme s svojega stola. Jacques se dvigne, odloži smodko

ter z vznemirjenimi pogledi opazuje svojega prijatelja in došlo deklico.

„Kaj, vi ste?“ vsklikne napósled gospodar.

„Da, jaz sem!“ odgovori dekle z glasom, kateri je vzburjenost nekaj dušila. „Dolžni ste mi nekaj Musseta, dragi moj Evonyme! Toda, zmotila sem vaju. Gospod, oprostite!“

Jacques se molčé pokloni in črne njegove oči se radovedno upró v to čudno prikazen.

Antoinetta je stala sredi sobe; v roki šopek, s svetlim očesom in mokrim licem, mej tem, ko jej je od las in obleke kapljala voda. Bila je videti, kakor kakšna povodna Vila.

Evonyme nič ne reče. Videti je nevšečen in v zadregi. Jeden hip je bilo tako tiho, da se je razločno čulo petje škrjancev v žitnem polji. Antoinetta, čuteča, da jo ostavlja sigurnost, hoče se zaščititi z drzovitostjo.

„Bila sem na izprehodu v gozdu,“ jeclja, poskušajoč smijati se; „dež naju je ujel in prišlo mi je na misel . . . to se pravi, Celina je vsekako tukaj hotela najti pribežališča.“

Vanjo uprti pogled Jacquesov jo zmeša. Gozdarju je obraz potemnel, ko je slišal to malo dogodbo, katero je povedala Antoinetta. Skrivaj ga je pogledala ter čitala v strogih črtah njegovih karajoče misli. Ker ni mogla končati stavka, obrnila se je k Celini, da bi prikrila svojo zadrego.

„Pojdita sem," pravi Evonyme, kateremu se je smilila, dasiravno se je smijal v pest, „posušita se tukaj, — drugič pa poprej barometer vprašajte za svet, predno se upate v gozde Val-Clavinske!"

Pomilovalno zbadljiv glas, s katerim je govoril zadnje besede, razdraži Antoinetto.

Da bi dovoljevala Evonymovo pomilovanje vpričo tega tujca, vpričo gospoda Duhouxa, to je že preveč! Kes zaradi neumnosti, ki jo je bila storila, združil se je bil s čutom notranjega ponižanja ter vzburil jej vzdražljive živce. „Hvala!" pravi, ponosno vsklonivši se, z nevoljno leskečimi se očmi. „Mokra nesem in boljše je, da grem domov. Idiva, Celina, vreme se jasni."

„Saj vender dežuje, kakor bi iz čebra lil!" pravi Celina začudena.

„Ne, ne!“ odgovori ona naglo, „idiva!“

Ne da bi pozdravila Jacquesa, ki jo je še zmirom malomarno motril in ne zmeneč se za prigovarjanje Evonyma, ki jo roti, naj ostane, potegne Celino za sabo ter izgine v lijočem dežji.

„Čudna stvarica to,“ pravi Jacques Evonymu, ki je vrata zaprl za njima.

Gozdar si je zopet zapalil smodko ter hodil gori in doli.

„To je bči jednega mojih prijateljev, gospoda de Lisla, razvajen otrok, ki se je norčavo vzgojeval v nekem Pariškem vzgojevališči. A ne smeš je soditi na videz; rečem ti, dobro srce ima in izborno čud.“ In Evonyme prične naštevati vse ljubeznjive lastnosti Antoinettine.

„Da,“ pravi Jacques, „moderna, mlada dama. Žensk te vrste jaz ne morem trpeti, bojim se jih.“

III.

V silnej plohi, ki niti za hip ni ponehala, sta molče prehodili pot domov. Jedva na mestu, gre Antoinetta gori v sobo, zapre se tam ter stoprav zvečer jako slabe volje pride doli. Ko pa vidi, da ima Celina vse ude trde in da je žalostna, pade

jej okolo vratu, obsipa jo s poljubi, zavre vodo, pripravi bezgov čaj ter prisili služabnico, da ga zaužije. „Ah,“ vzdihne ter poljubi Celino, „odpusti mi, jaz sem res zelo hudobna.“

„Pojdi no, dete drago,“ odgovori Celina, „kaj govoriš take budalosti! Ali sem mari zato huda nate? Si li ti kriva, da je deževalo in da sva bili slabo vsprejeti v Val-Clavinu in baš zaradi tistega zarobljenega gozdarja.“

Antoinettini lici postaneta rudeči kot škrlat.

„Molči!“ pravi, roko položivši jej na usta, „ne govori mi več o tem smešnem dogodku! Od sramote ne vem, kam bi se dejala.“

Ihtenje jej zamori glas; vrže se starej dekli v naročje in solze se jej ulijo. Celini se pač posreči, da jo z objemanjem upokoji, a da bi pozabila dogodek na pristavi, tega ne more storiti. Več dnij je bila žalostna in raztresena. Le oči jej je trebalo zapreti, da je ugledala Jacquesa, slonečega pri kaminu, kako jo opazuje z nekovim ošabnim pomilovanjem. Ta motreči pogled, ki jej je bil že na pristavi vzel hladnokrvnost, preganjal jo je zdaj povsod, celo v sanjah.

Ko je Evonyme zopet prišel, bila je prva njena beseda prošnja, naj očetu ne ovadi nesrečnega dogodka; potem pa je s povešenimi očmi naglo dodala: „Kaj rada bi zvedela, kaj je vaš prijatelj rekel o meni, ko sem bila odšla.“

„Prav nič!“ odgovori Evonyme, ki ni hotel njene zadrege še s tem povečati, da bi jej razodel trde opombe Jacquesove.

„Kaj, niti besedice?“

„Ne! Jacques je zelo vzdržljiv, ves živi le v svojih studijah. Uverjen sem, da je že vse pozabil.“

„Tem bolje,“ pravi Antoinetta prevarjena.

To mrzlo preziranje imela je za najhujše razžaljenje; najostrejše zlobnosti bi jej bile ljubše, nego li taka popolna malomarnost.

Sicer pa Jacques ni bil malomaren, temveč nenadni pojav ostavil mu je bil utis, kojega živost ga je vznemirjala. V mirnem patrijarhalskem krogu, v katerem mu je doslej teklo življenje, srečavale so ga le ženske mirne nravi in plahe, skromno vzgojene deklice. Malomestno ozračje razprostiralo je bilo čez ves ta svet jednoliko sivo barvo; vse je

bilo urejeno, odmerjeno in premišljeno: besede, kretanje in delovanje. Obleka je bila preprosta, obrazi skromni in neznatni. S temi obledelimi podobami bila je Antoinetta s svojim kavalirskim tonom, nekoliko pretirano opravo in pred vsem s svojo lastovito lepoto v istem nasprotji, kakor je močno dišeča krasnobarvna inostranska cvetica s cveti selskega rožnega grma. Ta mladostna krasota je bila Jacquesa zajedna oslepila in vznepokojila. Bil je premalo odkrit, da bi pred Evonymom o tem dal kaj videti, a prizor v Val-Clavinu napravil je nanj živahen utis. V njegovem duhu je še dolgo strašil spomin na Antoinetto, žarečih lic in z lasmi od deževnih kapljic poškopljenimi stopivšo v pristavo. Ta fantastična podoba se je toliko časa urivala mej njega in pisarenje njegovo, dokler se ni naposled, sam nad seboj jezen in nestrpljiv, energično otresel tega usiljivega spomina. Da bi ga pa z nova ne oživel, ogibal se je, iti skozi vas, kadar jo krenil v gozd.

Naključje pa je uničilo njegove modre varnostne naredbe. Koncem maja je podgozdar Auberivski svojo hčer dal v zakon knjigovodji iz neke fužine v okolici. Zakon je bil časten in podgozdar

Sauvageot ga je hotel slovesno zvršiti ter je povabil mnogo gostov na svatovščino in na ples. Mej povabljenci bil je tudi Jacques Duhoux, ki svojega podložnega ni hotel s tem žaliti, da bi odrekel, Evonyme, katerega ni manjkalo pri nobenej poroki v vasi, in gospod de Lisle, ki je že marsikako kupico izpraznil z očetom Sauvageotom. Antoinetta je obljubila nevesti, da se udeleži plesu. Proti večeru jo Celina spremi do gozdarske hiše ter se potem, tiho jezé se, vrne domov, da živini pripravi večerjo.

Gozdarska hiša stala je sredi gozda, nekaj više nego ribniki Thuilierski. Ker je bil letošnji maj zelo gorak, obedovali so pod milim nebom in tudi ples se je imel vršiti zunaj. Za plesišče prirédilo se je prejšnje shajališče za lovce, imenovano Lepa zvezda. Globoki, tihi gozd krog in krog objemal je plesalce kakor senčen pas, in skozi malo preseko kazala se je mej drevesnimi masami bližnja globél, v katerej so ribniki na videz spali. Za njimi se je zahajajoče solnce utapljalo v škarlatnorudečo meglo.

Ko je Jacques Duhoux, pokadivši svojo smodko, sklenil malo pogledati okrogliščе, bil se je ples že

pričel. Godba je svirala valček in pari so se počazi vrteli po trati. Prva plesalka, ki je šinila mimo Jacquesa, opirana od krepke roke mladega trgovskega pomočnika, bila je Antoinetta. Nosila je muselinasto obleko z belimi in modrimi progami, okolo lepih pleč imela je ogrnen lahek pajčolan in v lase, katere je zadaj na glavi starinsk glavnik od želvine črepine skupaj držal, imela je utaknene tri narcise kot jedini lišp. Valček je plesala dražestno; kar nič se ne zmeneč za osebnost plesalčevo, zahtevala je od njega vidno le varno roko in takt. Krepko opirana, drsala je lahno in lično, kakor zračno bitje. Godba in glasomerno premikanje jo je opajalo, okolo usten igral je lahen smehljaj in oči so jej plavale v razkošnem veselji. Ko je Jacques Duhoux opazil Antoinetto, umaknil se je nehote v senco, odšel pa le ni.

Skrit za vrsto starejših ljudij, ni več odmaknil očesa od plesalke v obleki z belimi in modrimi progami. Imela je zanj nežno, a nepremagljivo privlačnost. Nikdar na nobenej deklici še ni videl toli zapeljive miline. Časih se je izgubila v množici, potem pa se je iznova pokazala komaj dva koraka od njega

in čutil se je oslepljenega od mile luči, kakor kadar se luna, za hip skrivša se za oblake, iznenada zopet pokaže v srebernej čistosti svojej.

Polagoma se je bilo znočilo in pisane svetilke so se bliščale v listji kakor hrošči svetlini; zvezde so z zlatimi očmi nameżikovale skozi drevje. Za valčkom je prišla četvorka, katere se je Antoinetta udeležila nevesti nasproti. Obraz njen je odseval radost, oči so se jej bliščale, vse bitje njeno je dihalo veselje.

Jacques je videl, kako je mej dvema turama najedenkrat ostavila svojega plesalca, zletela h klopi kjer je sedel gospod de Lisle, dva poljuba pritisnila na očetov obraz ter se iz nova zgubila v plešočih valovih.

Gospod de Lisle se je pričel dolgočasiti, nekam nemirno je mislil na večerjo svojih živalij, razen tega pa je bil obilno jedel in je šel rad kmalu spat. Spretno se je izmuznil iz kroga, ki je okroževal plesalce. „Dekle je veselo in še ne bo hotelo domov,“ dejal je sam pri sebi, „čemu bi motil njeno zabavo.“ Zdaj opazi Evonyma, ki je sanjaje sedel v kotu. On jo privede domov, misli si, in ker je

bilo s tem konec pomislekov njegovih, splazil se je tiho od tod.

Evonyme pa je bil ravno ta čas žrtva melanholije svoje. Pogled na poroko, kakor tudi godba in plesno veselje ga je vselej globoko ganilo. Zanj nerešljivo vprašanje o zakonu ga je potem mučilo s posebno stanovitnostjo. Zamišljeno je pogledal žareča obraza novoporočencev ter vzdihnil: „Ta dva človeka sta srečna! Oženiti se in postati oče celega rodu malih Evonymov, to bi bil naposled vendar le pravi smoter in pravi konec.“ Preneha, natlači si pipo ter prižge. Potem pa nadaljuje, kakor bi bilo to delo neodločnega njegovega duha obrnilo na nasprotno stran: „Da, a kadar je človek oženjen potem odreveni v sreči svoji, kakor raztaljena kovina, ki za vse veke ostane v obliki, v katero je bila tekoča vlita. Nepremičnost pa je dolgočasna. Živela vedno gibčna, vedno izpreminjajoča se narava!“

Dvigne se, puhne od sebe dva, tri dime ter gleda samotni gozd. Velika, v tajinstveno senco zavita drevesa so ga mikala. Plesna godba morala je tam zveneti tiše, mileje. „Tako iz daljave,“ misli si, „bi tudi jaz ženitev vedno opazoval. „Ej, blodit

grem po gozdu, tam pojo slavci vsak zase.“ S tem se počasi bliža sencam ter izgine.

Mej tem se je ples veselo nadaljeval; potekale so ure in Jacques se ni nagledal Antoinette, ki se, kar njo zadeva, ni naveličala plesati. Najedenkrat devo izgreši, ter se hoče, zarudevši o svojej aboti, podati proti vasi, ko se za njim oglasi robati glas podgozdarja.

Obrne se, ter ugleda Sauvageota, predstavljajočega mu Antoinetto, ki je stala pred njim tresoča se od plesnega gibanja in odeta z belim burnusom.

„Rad bi vas nečesa prosil,“ pravi podgozdar. „Gospodična de Lislova želi se vrniti v Auberive. Njen oče je že odšel, to pa veste, da je ne morem zaupati kakšnemu mlademu veternjaku našemu. Ker itak že hočete iti, bodite tako prijazni in peljite damo domov.“

Temu se ni mogel odreči. Jacques se molče prikloni ter ob strani mlade deve nastopi ozko, skalovito stezo, ki je držala doli v sotesko. Pet ali šest minut sta oba molčala. Jacques je bil v zadregi in plah zaradi te nepričakovane samote; za-

mišljen povešajoč glavo, stopal je kraj nje. Antoinetta, zavita v svoj plašč, poslušala je plesno godbo, glasečo se za drevjem; njeno gibčno telo je še zdaj nekako valovito gibalo se po taktu daljnega valčka. Nenadoma izpodrsne jej na kremenastih tleh, da lahno vsklikne. Gozdar je mislil, da jej mora ponuditi roko, a ona se zahvali, češ, da je pot preozka. Jacques se prikloni, ne da bi jo še dalje silil in zopet je umolknil razgovor. Ta hip pokaže se luna in višnjevkasta svetloba njena zdrsne kakor tenka sreberna mreža preko dreves. Tam doli v soteski odsevala je ribnikova voda že izrezani mesec in od strani se je od daleč glasila slavčeva pesen.

„Gospod Duhoux," pravi najedenkrat deklica, „vi ste hudi zaradi mojega izleta v Val-Clavin ter slabo mislite o meni."

„Jaz, gospodična?"

„Da, imate me za slabo vzgojeno dekle. Le priznajte, saj ne bodem huda. Nocoj sem bila zelo srečna in nobena reč me ne naredi tako dobro, kakor sreča."

„Se li to mnogokrat zgodi?“ vpraša Jacques z lahko ironijo.

Ona se ustavi, ga poredno pogleda ter odgovori s prijetnim, jako krotkim in jako odločnim glasom:

„O seveda, če drugi storé, kar jaz hočem.“

„Hm!“ meni Jacques, „to je zadostilo, katerega človek v svojem življenji nema čestokrat.“

„Pač,“ odvrne Antoinetta preprosto; „vsaj meni nazadnje vsakdo izpolni voljo. Papa pravi, da z laskavostjo vse dosežem od njega in Celina me razvaja.“

„Kdo pa je Celina?“

„Moja služabnica; ona je pri meni od takrat, ko sem bila še otrok, zato jo imam pa tudi zelo rada in ona mene obožava. Kadar me je mati kaznila, prišla je Celina ter me tešila. Prišla je pa čestokrat, kajti jaz sem bila sila lena.“

„Veste kaj,“ meni Jacques, „gospodična Celina bi bila bolje storila, da bi vas bila prijela malo za ušesa.“

„No, motite se,“ odgovori Antoinetta naglo; „pri meni se z nežnostjo vse doseže, s silo pa nič.

Mislili so, da me ukrote, ko so me poslali v Sacré Coeur v Marmoutiersu.“

„In kakšen je bil uspeh?“

„Tragičen! Ko so me utaknili v grozno, kot trava zeleno uniformo, bila sem tako obupana, da sem sklenila umreti. Prinesla sem bila s sabo škatljico z barvami in vzela sem iz nje košček berolinskega modrila. Celina je namreč vedno pravila, da je strupeno, kadar me je svarila, naj čopiča ne utikam v usta. Nadejala sem se, da bode dovolj, da me umori. Imela sem svoje berolinsko modrilo vedno v žepu ter časih segla po njem, zvečer pa sem je polagala pod blazino. Ko sem bila nekega večera bolj nesrečna in zapuščena nego kedaj poprej, požrla sem barvo.“

„In gotovo ste strahovito zboleli potem!“ veli Jacques osupel in vznemirjen.

„Da, umrla pa le nesem,“ nadaljuje smejé se, „in vzeli so me iz Sacré-Coeura.“

„To je bilo zelo napačno!“ odvrne Jacques, zamislivši se. „Pustiti bi vas bili morali tam, in dobro vem, da bi nikoli več ne bili poskusili berolinskega modrila.“

Ona ga pogleda od strani ter zmaje z ramami.

„Nikomur bi ne bila svetovala, naj se zanaša na to,“ deje, potem pa pretrga razgovor ter skoči v goščo, kjer prične trgati divje kozje parkeljce, viseče z vej lešnikovega grma. Utrgano cvetje je metala proti Jacquesu Duhouxu, ki jo je čudeč se se gledal. Ker se jej je jedna mladika upirala, stopila je na prste in prijemši vejico z zobmi, skuša jo na ta način odlomiti.

Jacques se je čudil njenej finej roki za pestjo in belim zobem, blisketajočim se v mesečini. „Ranili si boste ustnice,“ šepne z rahlo ginenim in skoro nežnim glasom. Razlika mej običajnim trdim in resnim naglaševanjem njegovim bila je tako velika, da je Antoinetta osupela prenehala. Prvi pot se srečata njiju pogleda in Jacques se je čutil vzrujanega od nog do glave.

Ko si je natrgala cvetk, šla sta doli v grapo. Bila je daljša pot, a Jacques se je udal vsemu ter se ni upal ugovarjati.

Kmalu sta dospela na breg. Ribnik, obdan od pripogibajočega se ločja, svetil se je v bajnej čistoti.

Antoinetta z naglim ukretom spusti kapuco ter si plašč vrže nazaj preko ramen. „Kako je to lepo!“ vsklikne naudušena. „Jaz ljubim vodo, ljubim jo brezmejno!“

„Morebiti vam je bila kakšna Undina botra!“ veli Jacques smijoč se.

Ona se nasmeje, nabere malo usta ter pravi: „Evonyme trdi, da sem sama Undina, ker imam zelene oči.“

„Zelene!“ mrmra Jacques, „res? jaz sem mislil, da so modre.“

„Gotovo neste prav videli. Le poglejte!“ doda nepremišljeno, približavši Jacquesu od lune obsevano obličje.

„To so oči prave pravcate Undine!“

Jacques je že izgubljal svojo hladnokrvnost.

„Ali veste, da so Undine precej na slabem glasu?“ pravi z nekoliko tresočim se glasom. „Pravijo, da so za tiste usodepolne, ki jih ljubijo.“

„Kaj še!“ veli Antoinetta, bližajoč se jezerovej plazini, „samo takrat, če jih ljubimci ne ljubijo prav. Človek mora ljubiti preveč, da ljubi dovolj. Sicer pa hočem, da bi bila že kmalu v mojem

kraljestvu, da natrgam nekaj cvetic ter si popolnim „kito.

Kake tri korake od plazine bil je majhen z vrbami poraščen otok, ki je bil s cesto zvezan z jako ozko brvijo, in uprav pod to brvijo zibala je lepa povodna detelja svoje od vode poluzakrite bele in rudeče cvete. Antoinetta stopi na desko ter jih skuša utrgati.

„Ne delajte tega!“ zakliče Jacques, „deska ni dovolj močna in voda je globoka.“

„Jaz se ne bojim vode,“ odgovori dekle poredno ter zaziblje brv.

„Izročili so mi vas in take neprevidnosti ne morem dovoliti,“ zakliče Jacques osorno. In ker ona ni nič hotela slišati, dostavi s poudarkom: „Ne storite ni koraka dalje, prepovedujem vam!“

„Oj, oj!“ odgovori ona z izzivajočim glasom. „Tako ne smete govoriti z mano!“ Kot bi mignil bila je sredi brvi, kjer poklekne ter z jedno roko seže v vodo.

Jacques je planil za njo. Strah, da Antoinetta utegne priti v precej opasno kopelj in jeza, katero mu je prouzročevala ta neumna baharija, razdražila

sta ga tako, da je burno Antoinetto prijel za roko ter jo energično dvignil. Isti hip začuje se votlo pokanje, šibka brv upogne se pod dvojno težo kakor vrba in dekle od strahu glasno zakriči, ko se voda dotakne njenih nog. Jacques jo prime z divjo silovitostjo ter z jednim samim skokom skoči na plazino.

Nenadna groza in strah sta deklico tako poprijela, da je pol minute nepremično ležala gozdarju v naročji. Zala glavica naslonjena mu je bila nazaj na rame in mladi mož je imel čas čuditi se lepima, od rujavih trepalnic poluzakrivanima očesoma in mej polurazvozlanimi kostanjastimi lasmi najmičnejše, najrožnobojnejše uho na svetu. To je bilo preveč za Jacquesa Duhouxa. S težavo se je upiral skušnjavi, magnetična privlačnost vlekla je že njegovo glavo doli k dekličini, kar se Antoinettino telo strese. Odprla je oči, rahlo osvobodila se Jacquesovih rok ter se jela na glas smijati.

Jacques, polagoma dobivši zopet moč nad seboj, jezil se je na tihem nad tem smijanjem.

„Stvar ni tako smešna,“ pravi slabovoljen; „ribnik je poln rastlin in blata in ker je vsled tega nemogoče plavati, lahko bi bila oba stala v njem.“

Antoinetta je bila sedla na deblo ter otresala premočeni plašč. „Nič ne dé,“ nadaljevala je z lahnim svojim glasom, „peljala bi vas bila potem v svoje kraljestvo, kjer pojo Undine, sestre moje ter si zelene lase češejo z zlatimi glavniki. Saj se vedno tako godi v pravljicah, kaj ne da?“

„Vi imate mokre noge,“ pravi Jacques nepotrpežljivo. „Bolje bi bilo, da greva dalje.“

Kujaje se dvignila se je in prišla sta na veliko cesto. Storivši kakih sto korakov, ugledata majhno žensko, naglo bližajočo se jima. „Meni se zdi,“ pravi Antoinetta, „da je Celina.“

„Ali si ti, dete drago!“ pravi ženska, prišedši tako blizu, da sta jo mogla čuti. „V skrbeh sem bila, ker te ni bilo nazaj. Tvoj oče je vender čuden, da ta pušča samo mej temi ljudmi! On ostane vedno isti!“

Pred vasjo poslovi se nadgozdar od gospodične de Lislove. „Na svidenje!“ pravi mu ona veselo. Potem mu prijazno poda cvetice, katere je bila natrgala v ribniku ter jih skrbno hranila in pristavi: „Vzemite mojo povodnjo deteljo, pošteno ste jo zaslužili.“

IV.

Vspomlad je bila prinesla vse svoje cvetje, mesec junij bližal se je koncu in žetev se je ravno pričela. V dolinici, v katerej je imel gospod de Lisle svoje travnike, dvigali so se duhteči kupi pokošene trave. Lastnik z velikim slamnikom na glavi, nadzoroval je kosce, nakladajoče prvi voz. Rastoče že sence gozdnatih gričev kazale so, da se je dan nagnil. Lenuh Evonyme, naspavši se na kupu sena, opazoval je resnobno kretanje rakov v potoku, sedajočih od časa do časa na mreže, nastavljene jim od koscev. Za jedno kopico poleg v gozdu izvirajočega studenca, razgovarjala se je Antoinetta, lase imejoča polne trave, zaupno z Jacquesom Duhouxom, in videlo se je, da ozbiljnemu gozdarju njena družba nikakor ni zoperna.

Kljubu trdnim sklepom je Jacquesa vender premagala mikavnost Undinina. Rožnobojna peresca povodne detelje imela so v sebi čarobnost, ki je delovala počasi a sigurno. Gospod de Lisle je šel zopet jedenkrat v krčmo in ta pot je bil menj hladno vsprejet. Neki večer je Evonyme pregovoril Jacquesa, da je šel ž njim v vrvarsko ulico in od-

slej je bil večkrat sam tam. Življenje v Auberivu bilo je tako jednakomerno, krčma obiskovana od tako hrupnih gostov, da je bila v primeri hiša gospoda de Lisla z zakajeno kuhinjo, veliko golo vsprejemno sobo in malim, stopnjičastim vrtom gostoljuben raj. Sicer pa človek tudi ne more zmirom delati, po dolgih hojah po gozdih bilo je celo potrebno, par ur razvedrovati se v veselem, zaupljivem razgovoru, in le tam se je moglo prijetno in duhovito kramljati. To so bili uzroki, ki si jih je delal Jacques, hoteč sam v sebi opravičiti pogostne pohode svoje. Gospod de Lisle vsprejemal je nadgozdarja jako toplo. „To je mož po mojej volji,“ rekel je Antoinetti; „on je skromen, a vender ima mnogo znanja. Človek ima zajedno korist in veselje, ako more ž njim razgovarjati se. Ta mladec ima še dolgo pot pred sabo.“

In ta mladec je zahajal v vrvarsko ulico več nego li je bilo prav, ako hočemo verjeti damam Auberivskim, ki so sklenile, da je gospod de Lisle zelo nespameten, Antoinetta pa zelo lahkomiselna. Časih je tam obedoval ter gospoda de Lisla spremljal, kadar se je šel šetat v gozd. Tisti dan so šli

že zjutraj od doma, zajutrekovali na travniku ter hoteli stoprav s kosci vrniti se domov. Antoinetta bila je nenavadno vesela in njen lahni smeh je zvonko odmeval pod drevjem. Naposled je vstala ter pričela lezti kvišku po nerodnej stezi, poleg potokove struge, vodeče v hrib. Jacques je šel za njo po tej poti in tako sta dospela do izvirka, skromno prihajajočega na dan izza gostega zagrinjala kreše in veronike.

Par korakov naprej bil je od grmovja osenčevan prostor, na katerem so bile še sledi starih ogelnic. Antoinetta brez sape sede na prag oglarske koče, Jacques pa poleg nje. Dekle počelo je vsaktere razposajenosti, zdaj je pela na ves glas selsko pesen, zdaj skušala posnemati drobeče glasove kobilarjeve, potem pa si je zopet dolge travnate bilke upletala v lase. Jacques jo je gledal, ne da bi govoril, večkrat se je na tihem resnobno zasmijal in videti mu je bilo, da preudarno uživa veliko veselje. Ko se je naveličala vabiti ptičice ter plašiti kačje pastirje, naslonila je glavo na steno, motrila nebo skozi dolge trepalnice ter rekla tiho:

„Kako lepo je tukaj! Vedno sem si želela, da bi bivala v takej, v pozabljenem gozdu skritej hišici.“

„Jedna koča in jedno srce!“ smeje se Jacques.

Kedar je bil Jacques resnoben, bil je njegov obraz strog, skoro nepriljuden; ko pa se je nasmijal, bil je ves drug človek: črne oči so mu vzjasnele, črte okolo ust se omehčale, ves obraz se mu je razvedril ter dobil izraz otročje dobrote. Antoinetta je osupela gledala to nenadno izpremembo. Zamišljena majala je z glavo ter rekla: „Koča? da; srce? to bi bilo zavisno od okoliščin . . . Jaz bi mnogo zahtevala.“

„Le kar povejte,“ deje Jacques z nežno vprašajočim pogledom, „kaj bi zahtevali?“

Njene obrvi se stisnejo, na ustne si položi prst ter postane zelo zamišljena.

„Pred vsem bi me moral ljubiti goreče in udano.“

„To se umeje. Dalje.“

„Moral bi biti pogumen, ponosen, pred nobenim se ne ukloniti . . . razen pred menoj.“

„Vi delate izjeme.“

„Vsekako. Zahtevala bi vsako žrtvo, ker bi bila sama pripravljena vse žrtovati. Velike strasti so me vedno navduševale in prisegla sem si, da bodem ljubila le moža, ki bi bil zmožen zame kar koli žrtovati, storiti zame vsako nespametnost!“

Jacques je bil zopet resen. „Vsako nespametnost, tega pa ne!“ odgovoril je. „Tega ne morem odobravati, da bi kdo tistega, katerega ljubi, priganjal k dejanjem, katera le preveč prizanesljivi svet imenuje nespametnosti. Čast in dostojnost tistega katerega ljubiš, ceniti moraš čez vse. Prava ljubezen živi v spoštovanji“.

„Prava ljubezen živi v strasti!“ zakliče Antoinetta burno.

„O tej stvari se ne morem prepirati z vami, ker govorim le o rečeh, ki jih poznam“, odgovori Jacques malo porogljivo. „Vse, kar morem povedati, je to, da moj idejal . . .“

„Oh! Vaš idejal!“ seže mu ona zelo vzburjena v besedo; „poznam ga; to vam je poštena, zelo pokorna malomeščanka, ki hodi od nedeljah k

večernicam, čez teden pa sedi pri oknu za skromno zagrnenimi gardinami ter robi brisače!“

„Mogoče!“ pravi on zamišljen,

Izkaz Antoinettinega obraza dostane jezen in zaničljiv. „Vidim jo pred seboj nadaljuje, „v črnej obleki z gladkim ovratnikom in mrežastimi rokovicami. Oči . . .“ Tu preneha ter vpraša z izzivajočim glasom: „Kakšne barve so njene oči?“

Jacques se dvigne počasi in mirno, utrga v studenci veroniko, ter odgovori, moleč jo Antojnetti: „Modre in mile, kakor ta cvetica“.

Ona si zažene cvetico za hrbet. — „Modre kakor kamenina“, nadaljuje glasno smijoč se; „to-em si že mislila! Kako pa jej je ime, tistej vašej malomeščanki? Evlalija in Brigita?“

Jacques nagrbanči obrvi. „Meni se zdi“, pregovori rezko, ošabno, „da vaša šala sega malo predaleč. Oba govoriva prelahkomiselno o rečeh, katere imejmo za svete. Prenehajva torej“.

Storil je par korakov pod bukvami, osatu s paličico odbijajoč glave. Antoinetta se je molčé zagledala v cvetice v potočku.“

Jezeč se, da se je dal premagati od slabega razpoloženja svojega, vrne se Jacques k njej ter v zadregi prime njeno roko z besedami: „Togotiti pa se ni treba!“

Ona se ugrizne v ustne. — „Togotiti,“ odgovori, ne da bi premaknila glavo, „zakaj neki? Napačno sem storila, da sem se šalila z vami. Odpustite mi, ne zgodi se v drugič.“

Odtegnila mu je kot led mrzlo roko ter se iz nova utopila v razmišljavanje. Čez nekaj trenotkov začuje se zategnen „haló!“ in dolge noge Evonyma prikažejo se mej mladikami. „Kaj pa vendar mislita? Samo vaju še čakamo, da odrinemo!“ Antoinetta mu zleti nasproti ter se doli gredé nasloni na njegovo roko. Solnce je bilo izginilo; visoko naložen seneni voz peljal se je že po cesti iz Germaina v Auberive. Gospod de Lisle stopal je s kosci pred konji; Evonyme se jim zadaj pridruži z Antoinetto ob strani. Jacques pa je malo nevšečen in vzmočen sam ostal. Videč, da se gospod de Lisle briga le za svoje seno in da se tudi ona dva vidno ne zmenita zanj, prikrajševal je polagoma svoje korake. Kmalu je bil za cel streljaj ostal za družbo,

a razločno je še mogel videti živahno kretanje Antoinette ter slišati glasni smeh Evonyma.

„Pripoveduje mu o najinem prepiru,“ mislil si je Jacques; „on jej daje prav ter se seveda dela norca iz mene . . . Saj on dela popolnem po njenej volji ter k vsakej njenej trmi pravi „da“ in „amen“. On jo ljubi! v istini! na njem je pač poskusila silo očarujoče lepote svoje. Kdo vé, ni li mislila na Evonyma, govoreča o srci, ki je pripravljeno za vse nespametnosti? Jaz norec pa je nesem umel! Bil sem tako neumen, da sem se razvnel ter govoril, kakor da vse to gre na moj rovaš! Gotovo sem se jej zdel sila smešen.“

Čim bolj je Jacques novo to misel premetaval po svojej glavi, tembolj se mu je zdela resnična. Spomnil se je Antoinettinega pohoda v Val-Clavinu, pazljivostij in zadrege Evonymove, kakor tudi načina, kako je njegov prijatelj hvalil Antoinetto. Polagoma dobila je ta misel, ki jo bila iz prva samo domnevanje, s pomočjo nekakšne halucinacije, vse znakove istinitosti. Antoinetti je bil Evonyme všeč in temu se ni bilo čuditi: bila sta skupaj vzrasla, Evonyme je bil bogat, nezavisen. Ako se dobro pre-

misli, bilo je tudi najboljše tako in on, Jacques, mogel se je šteti srečnega, da je ušel ljubezni, ki bi bila škodovala njegovemu delu, žalila njegovo rodbino ter izpremenila vso bodočnost njegovo. Kljubu vsem tem uzrokom se je Jacquesu srce bolestno stiskalo in videč se prenevšečnega, ostavil je naglo veliko cesto ter krenil na pot, po katerej je sam dospel v svoje stanovanje.

Več dnij se je izogibal, da ni šel k Antoinetti. Naposled je bil tako miren in sam svoj, da se je mogel drzniti, pozvoniti pri malih hišnih vratih. V vsprejemnej sobi, koje zatvori so bili pred solncem tako trdno priprti, da je mogel le ozek trak zlate svetlobe prihajati noter, sedela je Antoinetta pri klavirji. Na mizici stala je velika, iz rezede, čajevih rož in jasmina spletena kita, izpuhtivajoča prijetno vonjavo. Ko je Jacques vstopil, dvignila se je Antoinetta. V tej polutemi, v katerej so se njene oči svetile kakor smaragd, bila je videti zapeljivejša nego kedaj poprej. Njeni lasje, spleteni v dve dolgi kiti, padali so prosto preko ramen in mej gubami njenega modreca žarel je rudeč klinček.

„Zadnjič sem bil sila brezpameten,“ deje Jacques naglo, „prišel sem vas prosit, da mi odpustite.“

Ona mu molče stisne roko ter odgovori stoprav čez par trenotij: „Hvala! Dobro da ste prišli, kajti jaz bi bila neutolažljiva, ako bi bila ločena v razporu.“

„Ločena?“ mrmra Jacques, „nameravate li odpotovati?“

„Vsekako . . . V tem časi me vedno moji stari žele nazaj . . . Ako bi zavrnila njih povabilo, razdvojila bi se ž njimi in to bi ne bilo prilično očetu, ki se zanaša na mojega deda, da bi našel za me hasnovito preskrbljenje.“

Te besede izgovorila je s posmehljivim poudarkom.

„Zakaj,“ pravi Jacques. „prepuščate drugim, da delajo za vas? Mislil bi, da ste dovolj nezavisni, da sami sklenete ter izvolite.“

„O,“ odgovori ona, „bodem že znala govoriti, ako bi me silili h kakemu sklepu. Toda, saj imam še časa,“ pristavi smijoč se, „do te ure prosilci še neso nič kaj posebno oblegali naših vrat.“

„Jaz pa vendar menim, da poznam vsaj jednega,“ veli Jacques.

Ona ga gleda zdaj ozbiljno, zdaj neverjetno.

„Vi se šalite, kaj ne da?“ pravi tiho. „Toda govorite dalje, to mi je zabavno.“

Uprla je bila roko ob mizico ter se mehanično igrala z vazo za cvetice.

„Ne šalim se,“ odvrne Jacques, „poznam jednega.“

Antoinettina roka se odmakne od vaze in iz očij jej je videti hipna nepokojnost.

„Res,“ jecljala je, „ali je res kateri?“

Jacques prikima.

„Kdo more ta biti?“ pravi ona z malosrčnim glasom. Izgovorivši te besede, pa je lice skrila mej cvetjem ter dolgo dihala njega vonjavo.

„To je seveda moj prijatelj Evonyme,“ odgovori Jacques.

Ona plane kvišku, burno sune nazaj svoj stol ter Jacquesa osorno pogledavši reče:

„Evonyme? Ali vas je prosil, da bi govorili zanj?“

„Ne,“ jeclja Jacques, vzrujan od skoro tragičnega izraza v dekličinem obličji. „Mislil sem si . . . zdelo se mi je, da sem opažal . . .“

„Da me ljubi? In vi ste prevzeli nalogo, da govorite zanj? Tisočkrat vam hvala!“ — Postala je bila zelo bleda in sklenene roke tresle so se jej krčevito.

„Odpustite!“ drzne se Jacques reči, „bil sem grozno usiljiv, a bodite uverjeni, da Evonyme . . .“

Ona mu ne da izgovoriti. „Evonyme!“ zakliče burno, „meni mrzi Evonyme . . . To mu lahko poveste, kakor bi mu i jaz povedala, ako bi se bil osebno potrudil sem!“

„Še jedenkrat vas rotim,“ zatrjuje Jacques, „da mi ni naročil, naj govorim v njega imenu.“

„Zakaj,“ pravi ona z ihtečim glasom, „zakaj pa mi govorite o njem? Zaradi stave ali rogajoč se?“

Njene oči so bile zalite od solz. Obrnila je Jacquesu hrbet ter čelo pritisnila na steklo v oknu. Nastal je za jeden hip molk. Mladenič se jej približa za nekaj korakov ter hoče iz nova poskusiti zmoto razložiti.

„Gospodična! . . . Antoinetta!“ kliče jo.

„Pustite me,“ šepne ona, ne ozrži se, „biti hočem sama.“ In ko on hoče dalje govoriti, trdo udari z nogo ob tla ter vzkrikne: „Ne, idite!“

On se jeden hip obotavlja, potem pa naglo prime za klobuk ter gre. Antoinetta je nepremično stala na istem mestu. Več ur je preteklo, večer je nastopil in gosta tema je bila v sobi.

Ko je Celina prišla odpirat zatvore, menila je od kraja, da je šla Antoinetta ven, tako tiho je bilo. Najedenkrat ihtenje prodere temo.

„Antoinetta!“ krikne Celina preplašena ter siloma odpre zatvore, „kaj pa ti je, ljubo dete moje?“

V nerazločnem mraku našla je deklico vso solzno, tičečo mej blazinami naslonjačevimi. „Pusti me!“ zakliče Antoinetta plaha kakor ranjena žival, in ne da bi kaj rekla, ubeži v svojo sobo.

V.

Jacques je prebil noč, sedeč pri odprtem oknu, Mehanično je opazoval jasno zvezdnato nebo in temno drevje v parku stare opatije, mej tem, ko

so cvrčki škripali ter v dalji zapoznel voz težko drdral po velikej cesti. Potem je zaprl oči in prizor v vrvarskej ulici stal je zopet razločno pred njim. Še vedno se mu je zdelo, da diha sladko vonjavo jasmira in čajevih rož, da čuje tresenje kovinsko čistega glasu Antoinettinega ter vidi njene zelene oči, svetlikajoče se v temi. Ponovil si je sleherno besedo, katero je izgovorila, iskal odgovorov, katere bi bil moral dati ter si očital, da jih ni našel o pravem času. To ob omamo sluha in vida meječe stanje trajalo je skoro celo noč. Spal je samo jedno uro in jedva se je dan zaznal, že je bil na poti proti pristavi Val-Clavinskej.

Našel je Evonyma že po konci, zapenjajočega dokolenke v spalnej sobi — in to je bila v istini soba filozofova, ki se ni dosti zmenil za prileżnost. Star kovčeg ležal je v kotu, na pobeljenej steni visela je haskiška kapa, klobuček iz Pirenejev in stara popotna torba, mej dvema rodbinskima slikama na nasprotnej strani pa je bila v stojalu za knjige cela biblijoteka: Montaigne, Pascal, La Fontaine, biblija in hoja za Kristom. Dva stola in železna postelja, to je bila vsa premičnina; namesto tega pa

je dajalo odprto okno razgled na pokrajino jutranje svežo, na travnike, ribnike in gozde.

„Dobro jutro!“ zaklical mu je Evonyme nasproti, „pojdi z mano v Santenoge, pokažem ti tamkaj lepo pokopališče . . .“

„Govoril bi rad s tabo par besed“, pravi Jacques; „stvar se tiče resnobnih zadev. Poslušaj torej pazljivo in odgovori mi odkritosrčno . . . Ljubiš li gospodično de Lislovo?“

„Kaj praviš?“ vsklikne Evonyme, debelo pogledavši s svojimi otročjimi očmi, „če jo ljubim? Staviš mi čudno vprašanje. Če jo ljubim? Moj Bog, mogel bi jo ljubiti kakor kdo drugi, kajti Antoinetta je mična deklica, dasiravno prenapeta . . . Toda stoj! tisti dan, ko si ti prišel, vela je taka milotna sapica po vrvarskej ulici in lahen dih bi bil utegnil zadostovati, da . . . toda prišel je preudarek in dvom in vsi tisti krilati bogovi ljubezni izgubili so se“.

„Z jedno besedo“, pravi Jacques z glasom, od nepotrpežljivosti tresočim se, „ali nesi nikdar mislil na to, da bi Antoinetto vzel za ženo?“

„Za ženo? Kako si vender hiter! Seveda mislim zdaj pa zdaj na ženitev . . . Glej, jaz se zdim sebi kakor ura v stolpu, katera vsako uro prenaša nove sanje; na deski s številkami je odmenjena tudi ura za sanje zakona, in vsak dan se kazalo ustavi pri njej ali pa vsaj gre preko nje . . . A kaj je ta ura, ako druzih jednajst obiskujejo sanjske podobe, ki z ljubeznijo kar nič nemajo opraviti?“

„Ali za gotovo veš, da Antoinette nečeš ljubiti in za ženo vzeti?“

„Ti me še umoriš s svojimi vprašanji!“ odgovori Evonyme. „Spoznavaj me vendar in vedi, da bi lahko rekel da in ne . . . Sicer pa jaz sploh nesem za ženitev!“

Jacques ni izpraševal dalje; zahvalil se je Evonymu, ter hitel v gozd. Tam se ga je lotila plašnost, predhodnica slovesnih sklepov, in naglo je pogledal nazaj na celo življenje svoje. Spomnil se je pridne mladosti, jednakomernega življenja v domačej hiši, črnih miz gimnazijskih. Potem je mislil na dneve gozdarske akademije, na častiželjne sanje in načrte svoje za bodočnost . . .

Gozdna pot, na katero je krenil Jacques, peljala ga je naravnost v sotesko La-Tulièrsko. Približal se je ribniku, našel zopet polupodrto brv ter zvesto mej vrbami iskal mesta, kamor je bila stopila Antoinetta, kakor bi bila trava ohranila mali utis.

„Halo!“ zakliče zdajci nizek glas, „ali iščete štiriperesno deteljico ob ribniku?“

Obrnil se je ter ugledal gospoda de Lisla.

„Ušel sem od doma,“ nadaljeval je ta, „ni mi bilo več prebiti. Antoinetta, ki je imela stoprav septembra potovati v Pariz, izpremenila je najedenkrat svoj sklep, ter odpotuje že jutri. Hiša je polna zavitkov in škatelj; človek ne ve več, kam bi stopil . . . Greste li z mano k podgozdarju Sauvageotu?“

Jacques pravi, da ima opravek ter ga kmalu ostavi. Sklenil je bil že sam v sebi. Z velikimi koraki krenil je na pot proti Auberivu ter jedno četrt ure pozneje stopil v hišo v vrvarskej ulici. Vrata bila so samo priprta, ne da bi pozvonil, zmuznil se je na dvorišče. Nikogar ni bilo v kubinji. Slišal je hrum iz salona ter se jeden hip ustavil na stop-

nicah, da je šel po sapo. Okna so bila odprta, oprava pokrita z zavitki in oblekami. Antoinetta je vratom kazala hrbet ter ravnala perilo na dno zaboja. O škripanji v tečajih zasukavših se vrat se obrne in ugledavši Jacquesa dvigne se vsklikniviši. Bila je zelo bleda, oči so jej bile obdane od globokih kolobarjev, ter so se bile na videz povečale. Solnčni žarek igral se je okolo malo razmršenih las, pletoč jej okrog glave rumen sij. „Kakor vidite," dejala je po sili smehljaje se, „leži tukaj vse navskriž in niti jednega stola nemam, da bi ga vam ponudila."

Jacques pokaže z znamenjem, da ga tudi ne zahteva; grlo mu je bilo kakor zadrgneno in dvojil je, bode mu li moči govoriti. „Vi jutri odpotujete?" prične naposled.

„Da, jutri na vse zgodaj z brzovlakom. Vlak odide ob osmih iz Langresa in okrog poludneva bodem že v Parizi. Menim, da bodem imela po poti dobro vreme. Le poslušajte, kako razločno se čujejo zvonovi Germainski! To je dobro znamenje, jelite?"

Govorila je jako naglo, skoro mehanično, kakor bi se hotela omamiti. Jacques je molčal in v tej velikej tihoti so se jako razločno slíšali zvonovi. Nenadoma stopi Jacques par korakov proti devojki ter pravi s stisnenim glasom:

„Antoinetta, jaz vas ljubim . . . Ali hočete biti moja?“

Ona zelo zarudi, a takoj na to prebledi, zeleni zenici se jej razširita, skuša govoriti, a glas jej zastaja. Jacques stori še par korakov proti njej, potem prime Antoinettini roki, stisne ji krčevito v svojih ter jo še jedenkrat vpraša nežno: „Ali me ljubite?“

Ona je bila zamižala, a z rokami je odgovorila njegovim, prisrčno stiskajočim. Slednjič se odpro nje ustne, trepalnice se na pol dvignejo in vesel smehljaj šine jej preko obličja.

„Res, res, vi me ljubite?“

„Jaz vas ljubim!“

„Bolj nego li svoje knjige?“

„Ne prebiram jih več, odkar mislim na vas?“

„Bolj nego li dekleta z modrimi očmi?“ nadaljuje ona, dražestno-poredno smehljaje se.

On odgovori resnobno: „To je bila senca in vi ste jo prepodili.“

Ona zadovoljno vzdihne. „In kdaj vam je prišlo na misel, ljubiti tako slabo vzgojeno dekle, kot sem jaz.“

„Na plesnem večeru v podgozdarjevej hiši.“

Povesila je oči ter zarudela. „Vaša ljubezen prišla je še le za mojo. To je sramotilno in prav bi tega ne smela priznati, a ljubila sem vas od prvega dne, ko sem vas videla nevšečnega in trmoglavega, kakor melnaholičnega medveda, slonečega pri kaminu v Val-Clavinu. Vaš mračni pogled prodrl mi je v srce in dejala sem si: Ta bode tvoj gospod ali pa nobeden!“

„Preljuba Undina!“ šepne on ter jo rahlo potegne k sebi.

Zopet je obledela, zaprla oči ter za hip svojo glavo naslonila na ramo Jacquesu, ki se ta pot ni ustavljal izkušnjavi ter naglo poročni poljub pritisnil na zelene oči.

„Sveta devica!“ krikne Celina, pokazavši se na pragu in v svojem strmenji cel sklad perila spustivši na tla. „Kaj pomeni to, ljubo dete moje?“

„To pomeni," odgovori Antoinetta, „da ne bodem odpotovala, da lahko izložiš!" Planila je starej služabnici okolo vratu ter jo burno objela. „Ah, Celina," šepetala je, poljubi me! tako sem srečna!"

Jacques ji ostavi ter gre nasproti gospodu de Lislu, pri katerem je še danes hotel snubiti, kakor se spodobi. Naposled ga ugleda prihajati žvižgajočega in od Lepotice spremljanega.

Brez daljšega uvoda mu razloži svojo ljubezen in to, kar se je dogodilo v njegovej hiši. Gospod de Lisle ga je poslušal resnobno, s slabo prikrivanim zadovoljstvom. Ko je Jacques končal, pravi oče Antoinettin: „Ah, ta mala ženščina! Le poglej človek!" potem se je ustavil ter dejal s slovesnim obrazom Jacquesu: „Jedno samo besedo namesto sto! Vi mi ugajate! Udarite mi v roko, moj zet ste! Samo povedati vam moram, da je vse moje imetje moje zemljišče in da mojej hčeri niti beliča prinosa ne dam. Slabi časi so in gledati mi je, da sem zavarovan".

Gozdar zmaje z ramami ter ravno hoče razložiti, kako malo se zmeni za denarno vprašanje, ko mu gospod de Lisle seže v besedo ter nada-

ljuje: „Čakajte malo! nesem še končal. Vaša nesebičnost mi je zelo všeč, a človek se o samih lepih čuvstvih ne more živeti. V kakšnih odnošajih živite?“ Jacques odgovori, da ima samo svojo plačo. in gospod de Lisle naredi kisel obraz. Ko pa mladi mož pristavi, da je obitelj njegova premožna in da mu oče ne bode odrekel štiri tisoč frankov priklade, kadar mu predloži ženitni načrt, razjasni se iz nova obličje Antoinettinemu očetu. „Tako je prav!“ pravi, „to mora biti prvo. Kar mene zadeva, jaz sem jako za spoštovanje očetove oblasti. Idite k svojcem, dobite se njih dovoljenje, uravnajte denarno vprašanje in vrnite si stoprav, ko bode vse končano. Kar mene zadeva, ponovim vam še jedenkrat: Vi ste povsem mož po mojej volji!“

Potem sta se dogovorila, da bode Jacques prosil dopusta in da v štirinajstih dneh odpotuje v L., kjer živi njegova obitelj. Ta dva zadnja tedna zbežala sta mej razgovarjanjem in izprehodi. Mlada človeka uživala sta tisto, kar se more zvati medene tedne ljubezni, kratki, prekrasni čas, ko ima nežnost še prvo svojo mehkobo, ko je ljubezen jednaka razvijajočej se duhtečej roži. Prvi čas ljubezni

je isto tako dražesten, kakor jutranje ure praznikove; vse se nam smehlja, vse nam kaže še neznano veselje ter nam dela sijajne obljube. Jutranja rosa nadeje čez vse razgrinja nežen, svež dih, ki traja samo jeden hip ter se nikdar ne vrne

Dopust se mu je dovolil in prišel je dan odhoda. Antoinetta in gospod de Lisle spremila sta Jacquesa k vozu, vezočemu Auberive z Langresom. Evonyme je imel svojega prijatelja spremiti do postaje, ter potem sam prihodnji vlak porabiti v Pariz, kamor se je moral podati po opravkih. Mej tem, ko se je prijatelj spravljal v staro kočijo, gledal je Jacques Antoinetto, ki je bila najedenkrat umolknila. „Kaj premišljuješ?“ vprašal jo je stisnivši jej roko.

„Na tvojo obitelj mislim,“ vzdihne Antoinetta. „Bojim se je. Kako se bodo ti strogi ljudje mogli navaditi tako površne sinahe kot sem jaz. Obljubi mi, da se bodeš tam ustavljal vsem opominom in ugovorom. Potem pa,“ — Antoinetta preneha za hipec ter zaokroži obrvi, — „priseži mi, da ne bodeš zopet videl deklice z modrimi očmi.“

„Prisezam ti!“ pravi on smijoč se; „toda če ima že kdo izmej naju pravico, vznemirjati se, gotovo jo imam jaz prvi. Odsotnost me plaši in če prav ti tega nesem dal opaziti, sem vendar le grozno ljubosumen.“

„Ljubosumen!“ deje ona ter malo nabere usta, „kako moreš biti proti meni ljubosumen? Ali nesem jaz tebe prva ljubila?“

Kočijaž je bil že na sedalu; stisnilā sta si poslednjikrat roki in Jacques je skočil v voz. „Na svidenje!“ zakliče Evonyme gospodu de Lislu, „v osmih dneh se vrnem.“

Voz je odšel. Ko so došli na postajo, se je bilo že znamenje dalo za vlak, s katerim se je Jacques Duhoux imel odpeljati v L. Malo predno sta se ločila, potegnil je Jacques, ki je bil do zdaj molčeč, svojega prijatelja na stran, stisnil mu krepko roko ter mu priporočil, da hodi prav pogostem v vrvarsko ulico ter mu redno poroča o vseh dogodkih.

„Ostal bodem morebiti jeden mesec doma,“ pristavil je. „Antoinetta je malo svojeglavna in prenapeta in nerad bi videl, da bi o mojej odsotnosti napravila kaj nepremišljenega, kakor je bil na pr.

tisti obisk v Val-Clavinu, ali da bi šla na ples, kakor je bil tisti v gozdarskej hiši. Ti kot njen prijatelj in tovariš delaj na to, da bode ostajala doma in obljubi mi, da jo bodeš čuval.“

„Dragi moj,“ odgovori Evonyme, „izročaš mi ulogo Mentorja, za katero me priroda ni ustvarila. Jaz nemam nikakega upliva in Antoinetta sila rada ugovarja; ako bi se ustavljal njenim trmam, utegne me brez ovinkov izgnati. Toda že zaradi tega, ker se oženiš, smeš se zanašati na mojo pozornost. Zaupaj v mé, kolikor more človek zaupati v druzega, kadar gre za tisto, kar je večno žensko.

„Ženska ostane ženska! Dosti lepih
Dobiš in grdih, ki jih ti ne maraš.
A tisto za najboljšo boš imel,
Ki jo zvestost od drugih odlikuje.“

S tem malo tolažljivim citatom je Evonyme prisrčno objel svojega prijatelja, zaprl vrata voza, v katerega je stopil Jacques ter si prižgal smodko, mej tem, ko je gledal za vlakom, oddaljujočem se v oblaku dima.

VI.

Prva dva dneva po odhodu Jacquesa Duhouxa bila je Antoinetta molčeča in žalostna. Malokdaj je

ostavila sobo ter po cele ure gledala po krivej, od dreves obrobljenej cesti, na katerej je bil izginil Jacques. Mislila je samo nanj in njegova podoba jej je bila vedno pred očmi. Tretji dan prinesel je poštni sel na Antoinetto adresovano pismo. Jacques je bil pisal takoj po svojem dohodu; zategadelj pismo ni obsegalo še nobenih poročil o namenu njegovega potovanja, a bilo je polno spominov, katere je Jacques vzel s sabo in dihalo je vročo ljubezen. Jacques je v teh vrstah razvijal svojo veliko strast, svojega bistrega, strogega a vendar sanjarskega duha. V njegovem mišljenji in pisanji bilo je nekaj, nehoté spominjajočega na gozde, v katerih je preživel svojo mladost, nekaj nedoločno sanjarskega in nežnega, in vse to oveval je svež, zelen dih. Antoinetta je te s krepkimi, jasnimi, moškimi potezami napolnene strani vedno iz nova prebirala, potem se je zaprla v svojo sobo, da mu odgovori obširno, ter pozneje pismo svoje sama nesla na pošto.

Tako je minil tretji dan. Naslednje jutro vzbudila se je deklica, živo trebajoč delavnosti in premikanja. Celo noč je mislila na Jacquesovo obi-

telj, v katero ima ustopiti, na tiste stroge in resnobne ljudi, kojih navade so se tako malo strinjale z njenimi.

Povedala je osupelej Celini, da se bode zdaj bavila s kuhinjo in gospodinjstvom, opasala si velik predpasnik ter se pogumno lotila dela. Ko se je popravljajoč servijeto, ubodla v prst ter zasmodila gospodu de Lislu za kosilo namenjeno koštrunovo pečenko, postala je nepotrpežljiva, zagnala predpasnik na sredo kuhinje ter zelo jezna sedla pod leščevje na vrtu. Pred koncem tedna ni bilo pričakovati nobenega pisma več in pričelo jej je biti dolg čas. Gospod de Lisle prihajal je stoprav zvečer domov jest in spat; sicer pa tudi ni umel dušne ganjenosti svoje hčere in imel jo je za otročarijo. Antoinetto pa nič kaj ni veselilo, da bi mu kaj zaupala. Ostala je torej le še Celina, katerej je devojka mogla odpreti svoje srce. Celina je bila izborna poslušalka; bila je potrpežljiva, pazljiva in vedno pripravljena čuditi se, toda kaj, ko je samo poslušala in molčala.

Antoinetta, katerej je bil usojen neprestan samogovor, bi bila rada videla, da bi jej bil časih

kdo odgovoril. Zategadelj je neko jutro, ko se je dolgočasila bolj nego kedaj poprej, olajšanega srca globoko vzdihnila, ko se je mej dalijami vrtne gredice prikazala plava brada in smijoče se oči Evonymove.

Prijatelj Jacquesov bil jej je, kar se da dobrodošel. Antoinetta, nikdar ne poznajoč mere in konca, napravila mu je vsprejem, kakeršnega ni bil navajen in kateri je v njem vzbudil otročjo domišljavost. Bila je postrežljiva in našla je celo vrsto izgovorov, da bi ga kolikor mogoče pogostem zvabila v vrvarsko ulico, da bi mogla, kolikor bi se jej hotelo, ž njim govoriti o Jacquesu.

Kadar jej je bilo kaj do tega, bila je nepremagljivo dražestna. Evonymu je bilo vse po všeči; prav za prav si je zelo laskal na tem vedenji in dobrosrčno je vse to imel za resnobo. Naj bode človek skeptičen, kolikor hoče, sam o sebi pa se vender le vedno lahko malo vara. Evonyme je ta pot pozabil verz najljubšega pesnika svojega o oslu z relikvijami:

To nesi ti, to je samo idol,
Ki se dajala mu časti je dan.

Tega pa ni izprevidel, da je ta mični vsprejem veljal zaupniku Jacquesa Duhouxa in glavni delež pripisal je sam sebi. Sicer pa je bila Antoinetta pri tem jako spretna; o njenem ljubimcu sukajoče se razgovore pretrgavala je z drugimi, vzbujajoče Evonymu osobne interese. Laskala se je samoljubju njegovemu, ter si dajala čitati dolge odlomke iz slovečega dnevnika. Evonymu je bilo to po všeči in kmalu je bil vsakdanji gost v vrvarskej ulici. Prihajal je zjutraj ter skoro vselej našel deklico v preprostej platnenej obleki, glavo ovito z rudečim robcem, na ograjo naslanjajočo se in zajutrekujočo grozd in kos kruha. Počasi je odprla mala vrata in potem pohajala po vrtu, kjer se je po gredicah še leskétala jutranja rosa.

A sprehajala se nesta zmirom le po vrtnih drevoredih; večkrat sta krenila ven v gozde, kadar sta šla nasproti gospodu de Lislu.

Prebivalci Auberivski bili so preveč navajeni Antoinettinih muh in čudnega bitja njenega, da bi se bili o tem kaj posebno čudili; sicer pa se Antoinetta za njih misel niti zmenila ni.

Neko jutro h koncu avgusta bilo je nebo malo oblačno in zelenje tako sveže, da sta se dala nehoté zapeljati od gozdne čarobe ter zašla precej daleč v goščo. Antoinetta je bila prejšnji večer dobila pismo od Jacquesa. Pisanje njenega ženina bilo je krajše in menj zaupljivo od prejšnjih in zdelo se jej je, da je uplival nanj nekov nenavaden dogodek; po noči je delj časa premišljevala posamezne stavke tega lakoničnega pisma, in torej malo spala in zdaj je bila bolna na živcih; imela je viharen dan, kakor je Celina rekala. Spotoma napeljala je razgovor na rodbino Duhouxovo in previdno ter po okoliših je pričela Evonyma izpraševati o osebi, katero so nekdaj hoteli zaročiti z nadgozdarjem. Evonyme ni dosti vedel o tem; dotična deklica je bila Jacquesovim sestram dobra prijateljica in ljudje so jo imeli za jako skromno in tiho. Njegovi stariši so že od nekdaj želeli, da bi se vzela. Antoinetta je nabrala obrvi in obraz jej je potemnel. Postala je molčeča in Evonyme, opazujoč jo, se je ustrašil tragičnega izraza, ki se je bil uselil na njeno obličje. Hotel je razgovor napeljati drugam ter vsled gozdnega izprehoda lirično razpoložen pričel razvi-

jati slikovito zgovornost svojo, poveličujoč slast samote in gozdnega življenja. Toda Antoinetta ni pritrjevala njegovemu pretiravanju ter mu celo skušala ugovarjati.

„Samota me dolgočasi," dejala je z nevšečnim glasom ter zlovoljno sedla na posekano deblo; „človek, ki je celega pol leta prebil v Auberivu, želi si menj selskih užitkov." Nekaj časa je zamišljeno sedela, strmeč pred se, potem pa je odločno zmajala z glavo ter nadaljevala: „Že vidim, da postajam zopet posvetna in da bi rada ugriznila vsak prepovedan sad. Rada bi plesala ter se kratkočasila. Vi mi morate očeta pregovoriti, da me popelje v Arc, kjer bode letos velik bal, h kateremu pridejo tudi častniki iz posadke."

Že samo zaradi besede „častniki" je Evonyme debelo pogledal. Menil je, da je zdaj prišel ugodni trenotek, da igra svojo ulogo kot Mentor.

„Hm, hm," pričel je ozbiljno. „Mislite li, da bi bilo Jacquesu tako prijetno slišati, da ste vi bili na tem balu?"

Antoinetta lahno nabere usta. „Jacquesa ni tu," odgovori trmasto, „povedal mu pa tudi ne bode nihče."

„A jaz sem tu, in to je isto. Jaz menim, da bi prestopil svoja pooblastila, ako bi dovolil —“

„Kako pravite?“ seže mu Antoinetta neuljudno v besedo. „Vaša pooblastila? kaj menite s tem?“

Zdaj jej prične Evonyme, ki ni mogel ničesar za se pribraniti, brez najmanjše previdnosti govoriti o nezaupnosti in strahu, katerega je čutil Jacques z ozirom na fantastiški in nezavisni značaj neveste svoje; te pomisleke je celo pretiraval ter s samozadovoljstvom govoril o nežnem naročilu, katero je je bil dobil. Kakor je govoril, tako se je menjaval izraz dekletovega obraza. Najprej je nagubančila obrvi, opazujoč Evonyma od nog do glave, potem se je pa v ustnih kotih pojavilo zasramljivo smehljanje.

„Ah! res?“ dejala je nejevoljno, ko je Evonyme pričel poučno propoved svojo. Čutila se je globoko razžaljeno od pičlega zaupanja Jacquesovega in od čudnega domisleka, da je Evonyma pooblastil, nadzirati in opominjati jo. Ta pa je nedolžno, ne sluteč preteče nevihte, nadaljeval slovesni svoj govor. Antoinetta ga je gledala od strani, mej tem,

ko jej je po glavici vršela tolpa zmešanih maščevalnih in upornih mislij. Najedenkrat jej iz očij zasije škodoželjen svit. Prišla jej je vražja skušnjava, da bi se proti Evonymu na videz tako vedla, da bi se sam zamotal v gube krepostnega plašča svojega ter prvi padel v propad, od katerega je njo hotel odvrniti. Dvignivši se, položila je malo roko svojo modremu propovedniku na ramo ter rekla: „Že dobro! Imate povsem prav! Na tisto ne bodem več mislila; a čas je iti domov. Dajte mi roko, malo trudna sem.“

Prileżno se je naslonila na roko Evonymovo, ki je bil jako zadovoljen z uspehom svoje pridige o pokori, in počasnih korakov stopala sta proti domu. Spotoma napravila si je veselje, tovariša iz nova spraviti v naudušeno sanjarijo, iz katere ga je bila poprej tako oblastno vzbudila. Evonymov duh je bil vir vedno kipeče lirike. Izprehod v gozdu zamaknil ga je v duševno pijanost, izražajočo se v neprestano tekočih besedah ter v podobah in prilikah.

Razvnel se je ter postal zdaj vesel, zdaj žalosten, zdaj mnogozahteven, zdaj plah; zdaj se je

glasno smijal lastnim dovtipom, zdaj je bil zopet do solz ganen, vse to pa na nezvezan, menjajoč se čuden način.

S potuhneno porednostjo je Antoinetta njegovo razpoloženje še poviševala, odobrujoč njegove besede in kadar je bil najbolj razvnet, zmotila ga je s tem, da je pričela mrmrati kako pesnico ali pa, da je utrgala kako cvetico. Potem se je vrnila k njemu, in iz nova vzela njegovo roko in malo bolj naslonivši se nanj, pogledala mu naravnost v oči.

„Nu! kje sva ostala?“ vprašala je kar se dá laskavo.

Na nekem ovinku opazila je rebro, na katerem je stal divji malinjek. Kot bi mignil, bila je gori ter migala Evonymu, naj gre za njo. Z jedno roko držeč se mladega jesena, pričela je uživati tečne črne jagode. Ormancey gledal jo je s poželjivimi pogledi. „Stojte mirno,“ klicala je smijoč se, „tudi vi dobite svoj del.“ Utrgala je jedno jagodo in s konci prstov držeč jo nad Evonymovimi ustnami, dejala je: „Zdaj pa vi!“

On je mirno nastavil usta in ustnice njegove čutile so dotik malih ozkih prstov. To se je večkrat ponovilo. Bodi že človek še tako hladnokrven, človek je vendar le, in to je imel tudi modrijan Evonyme opaziti sam na sebi. Osupele poglede svoje upiral je v smijoči se, od perja okvirani obraz in v najprej mej trnjem stikajočo in potem nad njegova usta dvigajočo se lepo roko, kakor tudi v nežno, vsled gibanja naprej nagneno postavo. Opazoval je vse te male posameznosti in pričelo se mu je malo v glavi vrteti. Kar Antoinetta lahno skoči doli na stezo.

„V istini,“ pravi, „vi bi se navadili tega!“ Potem mu pogleda v obraz ter se zvonko zasmeje njegovim modro-rudeče pobarvanim ustnam.

„Kako čudnega vas dela to!“ nadaljuje, „ravno taki ste, kakor Favn, katerega so nimfe namazale s sokom vinskih jagod!“

Zdaj sta zopet pričela iti, a to pot je ona zavrnila od Evonyma ponujano jej roko. Z lahkim ritmičnim korakom šla je naprej pod svetlo-zelenimi bukvami in Evonyme, kojega pozornost se je bila prvič obrnila na dražestne posameznosti njene le-

pote, stopal je občudujoč za njo. Ta dan je tudi pri obedu ostal v vrvarskej ulici ter pustil najemnico v Val-Clavinu, da ga je zaman pričakovala. Ves zamišljen ostavil je Auberive. Čudna zmešnjava nastala je v njem. Najglobokejše globočine bitja njegovega razrivala so nepoznana čuvstva. „Kaj je to?“ mislil si je, „sem li drug ali sem še vedno na duši in na telesu isti Evonyme, kakor lansko leto? Jaz, katerega je večno žensko sicer tako malo brigalo, jaz sem ves zmešan in zamišljen, ker sem bil sam z Antoinetto! Človek bi mislil, da mi je ta razposajena deklica dala pijačo ljubezni. Zdi se mi, da se še zaljubim. Sanjalo se mi pa vender le ni; njena roka se je še ravnokar s skoro nežno udanostjo opirala ob mojo, njene oči so se mi smehljale in njeni prsti dotikali so se mojih ustnic. Gotovo si preveč ne domišljujem, toda govorečej z mano bil jej je glas nekako nežno izpremenjen, česar doslej na njej še nesem opazil. Propovednik Salamon ima prav, govoreč o ženski, da je podobna lovskemu orodju; njeno srce da je zanjka, njene roke pa spone. Bodi si že, kakor koli, ljubezen je vsekako nekaj lepega, posebno mlada ljubezen s

svojim dražestnim nerodnim bitjem, s svojimi vzdihi, svojim molčanjem in neizraženo drzovitostjo svojo. Oh, ti nežni, od malinic začrneli prsti, še zmirom jih čutim na ustnah!“

Pogled na Val-Clavin, kojega migljajoče luči so se lesketale skozi veje zadnjih gozdnih dreves, pretrgal je ta ugodni samogovor ter Evonyma postavil nazaj v istinitost. „Gospod, moj Bog!“ vskliknil je in Jacquesa sem pozabil, Jacquesa, ki na moje prijateljstvo zida biše! Nu? Kaj? Zaupanja njegovega ne bodem varal.“

S trdnim sklepom žrtvovati se, vrnil se je v vrvarsko ulico, do dobra uverjen, da nihče ne opazi izpremembe, zgodivše se v notranjosti njegovej. A v svojo nesrečo ni mogel ničesa prikriti in v pismih, katera je pisal Jacquesu, kazal je nehoté nova čutila, ki so ga napolnovala.

Jacques se je mej tem boril z zaprekami, katere je sicer že naprej videl, kojih pa zategadelj ni bilo lahko premagati. Njegovo ljubezen do Antoinette vsprijela je njegova obitelj, koje naklepe je prevrnila, uprav tako začudena kakor uzlovoljena. Posebno mati njegova, katera je imela, kakor vse žen-

ske iz pokrajin, nekov predsodek nasproti Parižankam, zrla je z grozo v oči temu zakonu, katerega je imela za predrznost. Mislila si je Antoinetto kot zapravljivo in zabave željno dekle, ki nema nobenega prinosa in tudi o gospodinjstvu ne umeje ničesa Ugovorov in primer, ki so vse govorile za zakon, katerega je ona sklepala, nabrala se je cela truma. Za tem so prišle prošnje in solze, in vse to je mučilo Jacquesa, ne da bi ga ganilo.

Mej temi težkimi in mučnimi boji prišla so pisma od Evonyma, polna skrivarij in čudnih namikovanj, ki so Jacquesa iznenadila in vznemirila. Z druge strani pa mu tudi Antoinettina pisma neso bila v polajšanje. Bodi si iz lahkomiselnosti, bodi si v porednej želji, da bi razdražila strast zaročencu svojemu ter pospešila njegovo vrnitev, ni izpustila nobene priložnosti, da bi šaljivo ne poudarjala, da se je Evonyme izpremenil v Seladona in da bi ne poročala o nežnej paznosti, čudnih domislekih in koprnenji njegovem. Evonyme jo je spremljal na vseh izprehodih, oblačil se skrbljiveje, natikal si rokovice, nosil cvetice v gombovej luknjici ter opustil pušenje iz pipe.

V listu, datovanem od začetka septembra, pisala je Antoinetta: „So ti li znani gozdi okrog La Faye-a? Misli si, tam sva Evonyme in jaz včeraj zjutraj zašla. Najin prijatelj, ki se malo spozna v takih slučajih, ni mogel najti poti nazaj v Auberive. Zašla sva v labirintu mičnih a prevarljivih stezâ ter naposled prišla . . . Ugani, kam? v Santenoge, kjer sva sama zajutrekovala. Ni ti treba nabrati ljubosumnih črnih obrvij! Jaz gladu nesem mogla več trpeti in grozovito bi bilo, da bi me bil tešč peljal nazaj domov. Zgrudila bi se bila po poti! Zajutrek je bil oduševil Evonyma in spotoma sem imela dosti opraviti ž njim, da me ni imel za nimfo ter me okrasil z divjo trto.“

Ta in drugi listi, pisani v istem lahkomiselnem zlogu, vznemirjali in žalili so Jacquesa. Ne rečem, da bi se bil tako daleč izpozabil, da bi bil dvomil o Antoinetti: trdno je veroval v njeno ljubezen, a trpel je vsled te lahkomiselnosti; mrzelo ga je to nedostajanje ozbiljnosti, ta nebrzdana nenezavisnost in to popolno preziranje javnega mnenja. Vse te neumnosti so nekako opravičevale ugovarjanje njegove matere in to ga je najbolj jezilo. Bal

se je trenotka, ko bode moral svojo nevesto predstaviti rodbini svojej. Antoinetti o zlovoljnosti svojej ni hotel ničesa pisati, a gnalo ga je nazaj v Auberive, da bi ustavil te budalosti in da bi, kar se mu je zdelo sila potrebno, navadam in značaju drage svoje dal drugo smer. Želja, da bi odpotoval, nagnila ga je, da je stvar siloma odločil. Energično je pokazal svojo voljo ter bolj nego li je je dobil, prisilil si dovoljenje očetovo in udano pritrdičev materino. Potem pa se je, ne da bi bil Antoinetti kaj poročil o tem, usedel v prvi brzovlak, ki je odšel proti Champagni.

Isti dan, ko je Jacques z brzovlakom dospel v Auberive, šel je bil Evonyme v vrvarsko ulico, da bi popoludan prebil tamkaj. Antoinetta in on bila sta sama v salonu, kjer so bila na teraso držeča steklena vrata na pol zaprta. Antoinetta je sedela pri klavirji ter zdaj pa zdaj kaj zapela.

Evonyme, koprneč iztegnivši se na sofi, zaprl je oči, da bi bolje užival godbo, potem pa se je zopet časih dvignil, da bi se zgledoval nad Antoinette gibčno rastjo, krepko zaokroženimi pleči, na katerih so vihrali črni žametasti trakovi in nad fino, lahno

nagneno glavo, kakor tudi nad upornimi koderci na tilniku.

Antoinetta je počasi pričela igrati menuett iz Donna Juana. Evonyme oduševljen plane kvišku. „Začnite še jedenkrat od kraja, prosim vas!“ vsklikne. „Ta razkošna godba čudovito vzbuja mojo domišljijo. Vselej, kadar jo čujem, vidim pred seboj dvorano, polno mladostnih plesalcev: zagrinjala so doli spuščena, v vseh skupinah šumi in vrši smeh in kramoljanje, jedno čez drugo; pari molče drčé dalje, globoko klanjajoč se; tam v kotu sedi plesalec za svojo ljubico ter jej šepeče v uho zaljubljene besede, katere ona vidno s pahljačem izpodbuja in zavrača. Potem si mislim ta zaljubljeni parček petdeset let pozneje, počivajoč pod vlažno travo na pokopališči; vidim ja o godbinih glasih dvigajoča se iz grobov in hipoma kakor stara strahova javljajoča se pred mojimi očmi.

Pesek na vrtu zaškriplje pod nekim korakom in šum preseče tek besed njegovih; ozrši se uzre Jacquesa, stoječega na sobinem pragu.

Antoinetta je ugledavši Jacquesa hotela mu z razprostrtima rokama hiteti nasproti, a nejevoljni

pogled, s katerim jo je zaročnik najprej pogledal, deloval je na njeno nežnost kakor curek mrzle vode ter udušil vskipenje njene radosti. Vojen od klavirjevih glasov, dospel je bil Jacques na tihem semkaj; nadejal se je, da bode Antoinetto našel samo ter jo iznenadil; o pogledu na Evonyma, ležečega na sofi, kot da je doma, pa je nagla izpremenba njegovega obličja pokazala, kako se je varal. A A vendar je brzo premagal sam sebe ter se po sili smijal. Način, kako sta si zaljubljenca stisnila roko, bil je nežen, toda malo vzdržljiv. Sam Evonyme kazal je glasno in prisrčno veselost ter objel svojega prijatelja z udanostjo moža, imejočega čisto mirno vest. Povpraševal je po njegovej obitelji, poizvedoval o potovanji in koliko časa se je vozil. Jacques mu je na kratko odgovarjal. „Ali še ne pojde?“ mislil si je. „Ali res ne izprevidi, da je odveč tukaj?“

Evonyme pa je bil kakor prirasel. Zdelo se mu je, kakor da razgovor hoče zaspati, ter menil je, da je dolžan oživiti in nadaljevati ga. Slednjič je prišel domov gospod de Lisle, ter prijatelja pridržal

na kosilu. Ta večer Jacques z Antoinetto ni mogel biti več sam.

K sreči se je naslednji dan mogel odškodovati za to. Evonyme je bil ostal v Val-Clavinu in septembersko solnce je radostno sijalo. Antoinetta mu je hotela pokazati gozd in ves dopoludan sta prebila tam. Devojki je bilo tako lahko in sveže pri srci, obraz jej je ves žarel; veselje jo je poboljšalo ter povzdignilo nje dražesti. Sam Jacques je bil ves zavzet od te miline, izlivajoče se iz tega bogato obdarjenega bitja in pozabil je muke mej odsotnostjo in prevaro o dohodu. Ona mu je rahlo očitala včerajšnjo slabo voljo njegovo in on ni imel poguma, da bi velike veselje prvih ur motil s strogimi besedami. Vrnila sta se domov še bolj ljubeča se in srčneje združena in ves dan je pretekel v nekaljenej blaženosti.

Toda naslednje dni je Evonyme iz nova prihajal, na vsak način se je hotel udeleževati njijinih razgovorov in izprehodov. Niti jeden hip mu ni prišlo na misel, da jima utegne biti odveč ali da ja moti. Poln svojih požrtvovalnih načrtov in s trdnim sklepom, da izgine, kadar bode njegova prisot-

nost pričela biti zapreka sreči prijateljev, menil je skoro, da ima pravico, da tudi on sme čutiti svoj del čarobnosti in lepote Antoinettine. Je li bil tako velik greh, pobirati drobtinice pri pojedini, katero je njegov prijatelj lahko užival celo življenje. Kot spoštljiv in skromen gost bi svojih gostiteljev ne nadlegoval in se umaknil pri pomizku. V tej strpljivosti videl je nekaj takega kakor odškodnino in plačilo za svoje samozatajevanje; večkrat je tudi, ako je bil kot tretji pri zaljubljencih, njegova odpoved dobila udano in elegično lice, ki je bilo sila komično. Čestokrat je na izprehodu, ko je Antoinetta stopala ob ženinovej roki, globoko vzdihoval, očividno udaljeval se, ter prijatelja svoja pogledoval z žalostnim pogledom, kot da hoče reči: „Dobro, bodita srečna, ne zmeneča se zame. Jaz sem se odrekel vsemu.“ Ali pa je postal povsem drugačen ter napaden od galantnosti Antoinetto obsipal s pozornostmi, celo vpričo tujcev delal tak trpeč obraz ter se vedel kakor „cavaliere servente“. Antoinetta si ni mogla kaj, da bi se temu ne smijala, a Jacquesu so se na čelu nabirali temni oblaki. Če je pa potem opazil svojo nerodnost ter jo hotel zopet

popraviti, polastil se je nadgozdarja, prisezal mu neizpremenljivo prijateljstvo ter mu na konci svojih zatrjevanj stisnil roko, kar bi se dalo nekako tako le prevesti: „Umiri se, vsega je konec, odrekel sem se.“

Ta požrtvovalni obraz, to platonsko grgotanje in to zadušeno vzdihovanje delalo je Jacquesa nestrpljivega, tako da je skoro obupal.

„Ali Evonyme še ne pojde kmalu v Pariz? vprašal je neki večer Antoinetto.

„Ne vem, če pojde pred najino poroko“, odgovorila je ona; videč, kako je Jacques napravil kisel obraz, pa je dejala smeje se: „Ali te to jezi? Menda vender nesi ljubosumen na Evonyma?“

Jacques, ne da bi odgovoril na poslednje vprašanje, opozori jo, da je neprijenljivost, s katero se Ormancey neprenehoma utikuje mej nju, vender vsaj brezozirna. „Sicer pa“, dostavil je, „utegnilo bi to dati povoda neprijetnemu in zlobnemu besedičenju. Evonyme bi moral to izprevideti.“

„Kaj še!“ dejala je Antoinetta, ugovarjajoč že iz navade, „to je malomestno mnenje! Ljubi moj Jacques, kaj se je nama treba zmeniti za Au-

berivsko klevetanje? Sicer pa nama je Evonyme spremljevalec. Bi ti li bilo ljubše, ako bi naju ljudje zunaj videli zmirom sama?“

„A ti nesi tako mislila“, opomni Jacques osorno, „ko si pred mojo vrnitvijo z Ormanceyem sama hodila na izprehod.“

Antoinetta ni mogla trpeti, ako jej je kdo očital, da ne misli vedno jednako. Namesto odgovora je lahno zmajala s ramami. Zdaj pa je bil Jacques nejevoljen in razžaljen.

„Prosim te, skrbi, da se Evonyme izpametuje!“ In ko je na obličji dekletovem opazil nova znamenja nestrpljivosti, pristavil je oblastno: „Jaz želim, da se vse to konča.“

Antoinetto je pretresla ta zapovedujoča beseda. Zarudevši se pogledala je Jacquesa z izzivajočim pogledom.

„Za to se sam brigaj,“ rekla je na kratko. A jedva so jej te besede ušle z ustnic, že jej je bilo žal, da jih je izgovorila. Nadgozdar je prebledel in oči so mu postale tako žalostne, da se je deklici srce skrčilo. Videvša ta brezupni pogled, vrgla se je skesano Jacquesu v naročje ter krik-

nila: „Odpusti mi! razžalila sem te, kako sem zlobna!“ On pa jej je molče stisnil roko ter se nasmijal.

„Da“, nadaljevala je poredno proseč, „zlobna sem; toda prosim te, ne govori več tako trdo z mano, kakor ravnokar; moja zlobna strastna nrav, upirajoča se slehernemu trdemu govorenju, ukloni se nežnej besedi. Prosim te, bodi krotak in potrpežljiv z mano. Saj se bodem tudi jaz zato na vso moč trudila, da se poboljšam.“

In obljubil jej je, ter dolgo in goreče poljuboval jej mali roki. Potem se je smehljanje vrnilo Antoinetti na ustne, pogledala ga je z lepimi, prosečimi, ljubkimi očmi. „Obljubi mi še“, pristavila je, „da ne bodeš dal solncu zaiti nad najino jezo, ako se bodeva še kedaj razprla.“

Mir je bil sklenjen, a žal, da ni bil trpežen. Evonyme je zopet prišel ter se še vedno vedel kot nerazumljen in žrtvovan ljubimec. Antoinetta ga je vsprijela bolj vzdržljivo, a modrijanski Ormancey tega očividno ni opazil ter je še dalje vzdihoval. Na Jacquesu so se zopet pojavile nabrane obrvi in nevšečno obličje, a ta pot se ni pritožil; postal je

molčeč in ljubosumnost prodirala mu je po kapljicah v srce. Spominal se je prvih svojih sumenj, vsakdanje prisotnosti Ormanceyeve v vrvarskej ulici, tistega večera pri košnji v dolini Germaine, opreznih odgovorov Ormanceyevih, ko ga je izpraševal o ljubezni do Antoinette. Vsi ti spomini so ga mučili in ga delali slabovoljnega. Mlado dekle pa ga je videlo takega ter postalo nepotrpežljivo.

Iz nova so se je lotile slabe misli in ubogajoč nasajeno drzovitost, katera jo je vedno gnala ob robu propada naprej, pričela je vnovič svoje otročje koketno igranje z Evonymom. Oblaki so se čedalje bolj kopičili, toda Ormancey, kakor je kazalo, še zmirom ničesa ni opazil. Bilo je nujno potrebno, da je Celina, ki je vse bistreje videla od njega ter se bala, da se reči na kakov hud način ne izpremene, naposled sklenila, odpreti mu oči. Ko je nekega dne došel ves vesel, vsprijela ga je na vrtu zvesta dekla, ki mu ničesa ni zamolčala, kar jej je težilo srce. „Čujte“, pričela je, „ker sva baš sama, moram vam nekaj povedati, in sicer, da nam boste dajali še trde orehe grizti, ako boste še dalje na ta način plazili se okolu Antoinette. Lansko leto,

ko je bilo njeno srce še prosto, bi jej bili dvorili; zdaj pa ima ljubimca in vse je izgubljeno. Pobrati morate kopita ter iti v Pariz, čim prej, tem bolje.“ In ko se je Evonyme, debelo gledajoč z nedolžnimi svojimi očmi, hotel izgovarjati, nadaljevala je: „Že dobro, saj vem, da s tem nič hudega ne nameravate, toda z ognjem se ne sme igrati. Ako Antoinetta, ki je še otrok, tega nema za resnico, je pa gospod Jacques zato tem menj slep in prizanesljiv, in stvar bode imela slab konec. Ker pa ga Antoinetta ljubi, zato jaz ne trpim, da bi mu kdo napravljal žalost. In zategadelj,“ odprla je na stežaj vrata, „drznila sem se, odkrito povedati vam, kako in kaj. Posvarjeni velja za dva!“

Evonyme je odšel potrt. „To vrlo dekle ima prav,“ mislil si je, „jaz igram grdo igro, prišla je ura žrtve.“ Sklenil je udaljiti se, ter se pričel pripravljati za potovanje, precej, ko je prišel na pristavo; toda Evonyme je imel to posebnost, da ničesar ni mogel storiti brez ovinkov. Najozbiljnejši dogodek moral je nekoliko gledališki olepšati, nekako uprizoriti. Udal se je sicer, da odide, toda vsakdanjost njegovega odhoda imela je zakriti kaka

poetična okolnost. Po dolgem iskanji našel je, kar je rabil. Rojstni dan Antoinettin bil je 20. septembra in baš ta dan je imel biti bal v Arcu, na katerega bi deklica tako rada šla. Na ta dan je torej določil svoj odhod, preskrbel vabilo za gospoda de Lisla in njega hčer, ter je v zavitku poslal v vrvarsko ulico. Na to je sestavil sledeči program: spremil bode svoje prijatelje na veselico v Arc, mej balom od godbe omamljen dvignil se, stisnil zaročencema roke, slovesno čestitajoč jima, ter izginil mej melodičnim sviranjem godbe.

Dne 20. septembra prišla je Antoinetta vsa vesela na vrt. V njej in zunaj nje bilo je vse radostno: nebo jasno, veter prijeten in solnce smijoče se. Jacques jo je ljubil, njiju zvezi ni zadržka in poroka bode prve dni oktobra meseca Nikoli se jej življenje še ni videlo v tako dražestnih rožnih barvah. Po zajutreku prišla sta Evonyme in Jacques, in ona je nekaj zaigrala. Takoj na to prinesla je Celina na Antoineto adresovano pismo; naglo je pretrgala zavitek: „Vabilo na bal v Arcu,“ vskliknila je ter plosknila z rokama, „in baš primerno obleko imam! Kdo mi je napravil to prijetno iz-

nenadenje? Ti si tisti, Jacques," in obrnila se je k nadgozdarju, „ti si uganil mojo željo! hvala ti!"

Jacques se je užalostil. „Ne," odgovoril je, „ta misel ne pribaja od mene. Na to sem mislil tem menj, ker moram iti še nocoj z gospodom de Lislom k notarju, delat ženitovanjsko pogodbo."

„Ah!" pravi devojka prevarjena ter vabilo zažene na klavir, „komu pa je potem to prišlo na um?"

Evonyme je delal skrivnosten obraz ter se na tihem smijal.

„Vi ste, Evonyme," nadaljuje ona malo nejevoljna, „no, dobro, vas ne vežejo ozbiljna opravila, izvolite ponižati se frivolnemu človeštvu!"

Ormancey skromno pripozna, da je on prouzročil iznenadenost. „Bi li ne bilo mogoče," pristavi, „da bi se ta opravilni sestanek odložil na jutri? Govoriti hočem o tem z gospodom de Lislom in če on pritrdi, popeljem vaju tja v družabnem vozu, ki čaka pred vrati."

Jacques molči. Evonyme gre ven. Zaljubljenca ostala sta sama. Antoinetta je raztresena bobnala po klavirjevem pokrovu; Jacques je z mračnim če-

łom zlovoljno hodil gori in doli. Najedenkrat dvigne glavo, ustavi se pred dekletom ter veli z resnobnim glasom: „Prositi te imam nečesa: bodi tako dobra in pusti to veselico v nemar“.

„Ne!“ glasil se je burni odgovor, „to je največja samopašnost. Vem, da se ježiš, da moraš večer žrtovati dolgočasnim opravkom, a to še ni uzrok, da bi o druzih mislil, da se bodo dolgočasili brez tebe“.

„Kakor po navadi bo čez osem dnij drug bal, na katerega te sam popeljem“, mrmra on, sileč se, da bi mirno govoril, „potemtakem bi bila to le prelożena zabava. Sicer pa se mi zdi bolj primerno, da uživaš to veselje z mano, ne pa z Evonymom“.

„Zakaj pa?“ vpraša ona izzivajoče. „Verjemi mi, Evonyme je jako pozoren in spoštljiv kavalir“.

„O Evonymovem poštenji ne dvojim; toda kakor sem ti že rekel, v tem položaji je celo njega postrežljivost nadležna in kompromitujoča“.

„Kompromitujoča!“ Antoinetta se jame posiljeno smijati. „Že zopet si v starej ljubosumnej domišljavosti svojej. Ljubi moj Jacques, ta ljubosumnost je na vso moč smešna“.

„Naj bo smešna, ali ne“, pravi Jacques, zadržujoč jezo, „muči pa me vendar le. Zaklinjam te, ne igraj se dalje na ta način“. Antoinetta zmaje z ramami ter vznemirjena tolče po klavirji. „Ako pa moje prošnje, nadaljuje nadgozdar z gnenim glasom, „nemajo take moči, da bi te nagnile k tej malej žrtvi, potem pa dostavljam, da zahtevam to od tebe v imenu najine ljubezni“.

Ona se naglo obrne ter pogleda Jacquesa z viharnim pogledom: „Jaz pa takih zahtevanj nikdar izpolnila ne bodem“

„Varuj se! odgovori on na videz hladno; „veroval bom, da je tvoja želja, Evonymu biti všeč, večja nego li tvoj strah, meni zameriti se. Tvoja upornost pričenja biti čudna“.

„In tvoja neprijenljivost“, zakliče Antoinetta z očmi, jeze žarečimi se, „je razžaljivo sumničenje, katero jaz nočem trpeti!“

Jacques se je s hrbtom opiral na kamin. Njegove oči postale so skoro divje in nenavadno črne. Jedna roka je pod suknjo besno pulila telovnik. Silna jeza in bridka žalost sta se ga lotili. Še jedenkrat je poskusil premagati se. „Antoinetta“, še-

petal je, moteč tihoto v sobi, „zaklinjam te, ne igraj se tako z mojim srcem. Kar jaz trpim, tega ni mogoče dopovedati!“

Ona je jeden hip zrla na čudno izpremenjeni obraz Jacquesov ter se stresla. Še jedna beseda, ljubezniv pogled, iztegnena roka in Antoinetta bi mu bila vsa skesana skočila v naročje. Toda žal, da Jacques te prve sledi ginenja ni opazil; ne da bi dvignil oči, nadaljeval je s tresočim se glasom: „Čuj, to je zelo resno, prosim te, resno premisli, predno odgovoriš. Ako ostaneš pri sklepu, da pojdeš na to veselico, razžališ me smrtno in ostavil bodem to hišo ter se nikoli ne vrnil!“

Vsega je bilo konec; zli duh togote in uporności premagal je v srci Antoinettinem. Ošabno je glavo nagnila nazaj in njene oči so dobile nemirno barvo, oznanujoč vihar. „Kakor hočeš“, dejala je; „jaz pretenju nikdar ne odjenjam!“

„Antoineta!“ . . . In Jacques je storil par korakov proti steklenim vratom.

„Idi“, nadaljevala je ona, ne da bi se ozrla, „ako ti srce veli, da idi, potem idi!“

„Bodi torej zdrava! kriknil je on z bolestnim a krepkim, odločnim glasom ter odšel skozi vrt.

Takoj na to odpro se vrata v sobo, Evonyme ustopi z žarečim obrazom rekoč: „Sklenjeno je, opravilo se bode odložilo za jutri in jaz vas popeljem v svojem vozu . . ,“

Videč burni obraz Antoinettin pa je umolknil: „Moj Bog, kaj pa vam je? Kje je Jacques?

„Jacques je odšel, in vi greste lahko za njim, ker jaz ne pojdem na ples“.

„Kako“, jeclja on iznenadejan, „vi ne pojdete? . . . In jaz sem delal na vse kriplje, da sem vam preskrbel to vabilo!“

„Vaše vabilo!“ veli Antoinetta jezno. „Glejte, kaj počnem ž njim!“

Raztrgala je karto, jeze solzeč se, ter kosce zagnala po tleh.

Evonyme čudeč se strmi v njo, ne da bi jo umel. „Za božjo voljo“, izpregovori naposled, „kaj pa je vender?“

„Druzega nič, kakor da me vaši pohodi dolgočasijo, da so mi vaše pozornosti nadležne . . . Odkar ste sem prišli, delali ste same nerodnosti in

meni napravljali sitnosti . . . Naveličana sem tega, grozno naveličana in prosim vas, da me pustite v miru".

Siromak osupel vrti oči ter se vede proseče; pri prvi besedi, katero je poskusil izpregovoriti, pa dekletu jeza še bolj vzkipi.

„Pustite me!" vpila je, „vi ste neznosljivi! Jaz vas sovražim, me li umejete? Glejte, da odidete!"

Burno je udarila z nogo ob tla in blede ustnice so se jej tresle. Ormancey se je preplašen umikal, — a Antoinetta se je delala, kot da ga ne vidi. Odprla je vrata ter izginila, pustivši Evonyma v žalostnem premišljevanji pri ostankih nesrečnega vabila.

VII.

Zaprši se v svojo sobo pričela je Antoinetta ihteti. V njeni tugi so bila čudno združena nasprotna si čuvstva: sovraštvo in kes, sram in togota. Jeza je besnela pod solzami, kakor se v hudem viharji dež meša s treski. Bila je obupana, da je reč gnala do zadnjega, a v globočini strastne natore svoje se je skrivaj togotila ter se še zmirom protivila. Vse, kar se je bilo zgodilo, zdelo se jej

je kakor grde sanje. Tega kar verjeti ni mogla, da bi izpolnil, kar je zažugal. „Preveč me ljubi“, mislila si je, „on bo prvi prišel“. Najtišji šum jo je pretresel . . . Nagnila se je skozi okno. Solnce je zahajalo v deževno meglo, veter je siloma pripogibal na vrtu drevesom razmršene vrhove. „Prišel bo“, dejala je, „to ni mogoče, da bi ne prišel“. A v hiši je bilo vse tiho; noč se je spuščala doli, iz vasi so pričele bliščati luči skozi dež. Proti deseti uri čula je Antoinetta gospoda de Lisla, prišedšega domov. Bil je zelo nevoljen, jako glasno pritožujoč se, da ga je gospod Duboux pri notarji pustil zaman čakajočega . . . Polagoma so glasovi umolknili, Celina je zaprla okna in tihota je vladala v hiši. Dekle je čutilo grozovito, sice trgajočo bolest, obup jo je premagoval, in iz nova so se jej ulile solze.

Brez spanja je prebila noč. Mej tem, ko je veter tožil ter, dejal bi, objokoval ginečo jej srečo, usiljevalo se jej je krdelo spominov zadnjih šest mesecev, in podobe preteklosti dajale so jej še grozoviteje čutiti, kako velik je bil prostor, katerega je zavzemal Jacques v njenem bitji, kako globoke

korenine je bila ta ljubezen pognala v njenem srci. Trpela je tem hujše, kar trpljenja ni bila navajena. Prvi pot zadela je njena strastna volja na grozno zapreko ter b la razrušena, odbita. Ko se je zdanilo, mislila je, da je Jacques, hoteč nauk narediti tem živejši, počakal jutra, da pride.

Hotela je upati do zadnjega. Bilo jej je neljubo, da bi poslušala očitanja očetova. Zategadelj je velela reči, da jej je slabo in da želi spati. Potem se je čakanje pričelo z istim menjajočim se strahom in obupom. Slednjič ni mogla več strpeti; odstranivši zadnji ostanek ponosa svojega, pisala je Jacquesu. V naglici načrtano pismo imelo je v sebi vse njeno srce, vso njeno ljubezen. Poniževala se je, tožila samo sebe ter milo prosila. „Odpusti mi," pisala je, „vem, da nesem storila prav in sem kaznovana zato . . . Trpim! Ti si krepak, bodi tudi dober in vrni se k svojej Undini, ki oddaljena od tebe gine žalosti.

Celina je sama z lističem letela v gostilno.

„Gospod Jacques Duhoux," dejala je gostilničarica, „odpotoval je nocoj. Bržkone je dobil slabe vesti, kajti bil je ves potrt videti. Idoča mimo nje-

gove sobe, slišala sem prav razločno, da je jokal. Ko je stopil na voz, bil je bled ko stena in tako zmešan, da nam je pozabil povedati svoj naslov.“

Skrbeča Celina mislila je, da se je zopet vrnil domov; naglo je napisala na pisma zavi tek še Jacquesov naslov v L.... ter sklenila list nesti na pošto. „Dobil ga bode jutri-“ mislila je, „odgovori pa lahko s telegramom; tako dolgo pa bodem priprivala Antoinetti, da je odpotoval.“

In tako je odšlo malo pismo, skrivajoče v svojih vrstah usodo in vse nade uboge Undine, iz roke v roko do voza brzovlaka, ki je je imel nesti v L.... Celo noč je hitelo čez polje, ravnine in gozde, zdaj pretresovano v omahujočem poštnem vozu, zdaj neseno od kadečega se hlapona. V L.... o odhodu Jacquesovem ničesar neso vedeli ter list poslali nazaj v Auberive, kjer ga je neko jutro pismonosec vsega mokrega položil na mizo v gostilnici. Takrat zadovoljila se je madame Potoisetova kar s tem, da je pisemce Antoinettino pridružila opravilnim listinam, nakopičenim na nadgozdarjevej mizi. Tam je listič ležal pozabljen, mej tem ko je v hiši v vrvarskej ulici Antoinetta čakala, gineča od strahu.

Ko je Evonyme čul o nenadejanem odhodu prijateljevem, pričela ga je peči vest in s tako težo na srci ni hotel ostati osamljen. Čutil se je odgovornega za to bridko posledico. Ves skesan je hitel proti domu gospoda de Lisla, pripravljen za pokoro potrpežljivo vsprijeti najgrozovitejša očitanja Antoinettina. Toda njegov strah je bil odveč. Podala mu je ledeno roko, bridek usmev jej je za hip šinil preko bledih usten in to je bilo vse; njegovo prisotnost v hiši je komaj opazila. Povsem drugače pa ga je vsprijel gospod de Lisle. Ta se je nekdaj nadejal, da bode Antoinetto in Evonyma videl jedenkrat kot ženo in moža, in beg Jacquesa Duhouxa je bil ravnokar iz nova oživel to za kratek čas minolo upanje. Ormancey se mu je zdel zdaj odrešenik in ravnal je ž njim temu primerno. Gospod de Lisle je na glas hvalil nebo, ki ga je rešilo tako zopernega zeta, kakor je nadgozdar, tista kislica. Njegova hčer ima, kakor je dejal, boljšega pri roki in le namigniti jej je treba. To je ponovil vsakemu, kdor je hotel slišati ter se tudi ni vzdrževal, da bi vpričo deklice ne govoril o tem. Antoinetta je malomarno poslušala to brezuspešno besedičenje. Vse

zmožnosti njenega duha usredotočene so bile v čakanji in njena duša oprijemala se je poslednjega upa: odgovora Jacquesovega na njeno zadnje pismo. Zdelo se jej je nemogoče, da bi bral in ne odgovoril. Prebravši te ponižne, od bolesti in strasti prošinjene vrstice, dal se bode omečiti in se vrnil. Kadar se bode tega najmenj nadejala, začula bode korake, obrnila se ter ga hipoma uzrla pred sabo, bledega in ginenega kakor tisti večer, ko jej je v salonu, zaprtem od zabojev in zavitkov, tako burno odkril svojo ljubezen. Izprehajajoča so po vrtu, dejala je čestokrat sama pri sebi: „Morebiti ga ugledam na drevoredovem ovinku.“ Večkrat se jej je celo zdelo, kakor da dobro znan glas za njo šepeče besedo „Antoinetta“. In potem se je trepetaje obrnila, a prevara jo je sunila v srce.

Ko je bil čas, da so dohajala pisma, postal je njen smrtni strah še hujši. Vsako jutro je za vrati na dvorišči prežala na pismonosca. Slednjič je prišel dolgo pričakovani list . . . Ah! storil je pač konec njenemu strahu, a tudi vsem njenim upom. Mrzlično je razgrnila listič Jacquesov, potem pa se je morala za hip prijeti za ograjo. Kratke, ravne

vrste bile so pisane od trdne roke, kazoč veliko jasno pisavo, katero je tolikanj ljubila. Listič ni imel zaznamenovanega niti dne niti kraja in glasil se je tako-le:

„Milostiva gospodična! Zadnji razgovor, ki sva ga imela, uveril me je, da Vam je bila moja prisotnost nadležna, in da zopet želite dobiti prostost svojo. Nesem vam hotel biti še delj nadležen ter sem se udaljil. Prosti ste. Ob jednem pišem gospodu de Lislu, jemljoč nazaj svojo besedo. Samo molka in pozabljenja še zahtevam.

Jacques Duhoux.“

To je torej njegov odgovor na preljubeznivo pismo, v katerem se je bila Antoinetta tako nežno ponižala pred njim. Odpotoval je! Brez dvojbe se je vrnil v L...., k svojej rodbini in k deklici, s katero so ga bili hoteli oženiti. Oporavila se je od uničujočega udarca in čuvstva osamelosti. Poiskala je gospoda de Lisla, pušečega v kuhinji, položila predenj odprt list ter odšla gori v svojo sobo, ne izgovorivši besedice. Bilo je, kakor da se je zvršil v njej preobrat. Kakor bi pihnil, odvel je jad v njej vso milosrčnost, kes in krotkost.

Fantastična, burna Undina je zopet oživela s svojim ponosom, upornostjo in strastmi svojimi. Poiskala je zabojček, v katerem je hranila vsa pisma Jacquesova in vse male spomine, tičoče se njene ljubezni: v gozdu natrgane šopke cvetic, modri trak, katerega je nosila v laséh tisti dan, ko je dobila prvi poljub, knjigo, katero sta skupno čitala v malem vrtu . . . Vso vsebino je vrgla na ognjišče ter jo užgala; potem pa je z gorjupim veseljem gledala, kako so vsplamtevali ti ostanki ljubezni. Kadar vihar jezerovo vodo do dna vzburi, videti je, kako blato in pesek, zgrabljena in vzdignena od vrtinca, na dan spravljata ostanke mrtvih rastlin in žuželk, o katerih je bilo misliti, da so za vedno pokopane v globočinah.

Tako je bil tudi v Antoinettinem srci navstali vihar vzbudil na dnu vsake človeške natore speča zla čutila. Podedovana očetova burnost, katere nikdar ni tešila pazna vzgoja, grozovita nagnenja razvajenega in samoglavega otroka, kalí zlega, ki ležé skrite tudi v najblažjem srci človeškem, kakor otrov v najmičnejši cvetki, vse te elemente upornosti vzdramil je vihar in kalni valovi njegovi požrli so

vse boljše lastnosti Antoinettine. Živo njeno čutenje, njen pogumni, ponosni duh, njeno visoko poganjanje, — vse je bilo kakor odneseno. Jedno samo čuvstvo je še ostalo — jeza, jedna sama želja — osveta. Hotela je maščevati svojo prezirano nežnost, ponižani ponos, z nogami teptano ljubezen svojo. Plačal jej bode, drago plačal njene ure polne groze, njene noči polne solzâ, njene dni polne mrzličnega pričakovanja. Trebalo jej je tešeče, smrtne povrnitve . . . Maščevanje je hotela na vsak način, naj jej tudi lastno srce poči pri tem. Nepremična, kakor kip stoječa sredi sobe, iskala je najbolj rafinovane krutosti, da bi mučila njega, ki jej je usekal to rano. Ubijala si je glavo, da bi našla najstrašnejšo kazen, najpripravnejše sredstvo in najboljše, najpriročnejše orodje za zvršitev. Postanši plen te neusmiljene jeze, šla je doli v sobano.

Ko je baš hotela ustopiti, ugledala je na dvorišči Evonyma, prihajajočega leno z blaženo sanjarskim obrazom. Uzrši Ormanceya, obstala je za hip na pragu; oči so jej zažarele, zaničljiv usmev šinil jej je preko usten, potem pa je odločno čakala mladega moža, ki je bil, dvignivši pogled, zdaj po-

spešil korake. Evonyme jej stisne roki z ljubeznivim sočutjem, kar mu ona vrne z nervoznim stiskom. Nato skupno ustopita v sobo, kjer deklica sede blizu klavirja, od strani opazujoč svojega tovariša, ki je v zadregi iskal besede. Rad bi rekel par primernih, tolažečih besed, a ničesar mu ni prišlo na misel, kar bi bilo dovolj nežno, da bi se dotaknilo rane Antoinettine, ne da bi jo z nova odprlo. Hoteč končati ta neprijetni molk, zatekel se je k vsakdanjostim ter govoril o deževnem vremenu in zgodnjej jeseni.

„Drevesa so jako kmalu porumenela," pravi, kažoč ovenelo perje, počasi trgajoče se od leskovega grma in dotikajoče se stekel s tihim glasom metuljevih perutnic.

„Da," deje Antoinetta mehanično . . . Zaprla je oči ter kakor v sanjah uzrla od mesečine obsevani ribnik, trepetajoče vrbe, šope in vodno deteljo, rahlo oplakujoči tok in vse to okrožujoči pas gostih gozdov, skozi katere je donela na tihem plesna godba . . . Stresla je z glavo, da bi prepodila prikazen ter se naglo obrnila k Ormanceyu:

„Evonyme," pričela je s tresočim se glasom. „Vi ste se čestokrat proti meni vedli, kakor da me ljubite . . . ali me še ljubite?"

Evonyme se vzgane ter zarudi.

„Drago dete moje," odgovori, „menim, da vendar ne dvojite o mojej naklonjenosti in udanosti?"

„Ali me ljubite," nadaljuje Antoinetta, ne da bi ga pogledala, „ne samo kot prijatelj, marveč tudi kot ljubimec?"

Evonyme je čutil, kako mu je nenadna vročina prešinila truplo ter ga tiščala v grlu; prav razločno je videl propast, kamor ga je silila, a uprav tako razločno je videl, da ni veje, katere bi se oklenil.

„Moja čuvstva se neso izpremenila," odgovoril je lakonično.

„Evonyme, ali me hočete za ženo?"

Bila je bleda in mrzla, kakor mramorni kip in bala se je lastnega glasu.

„Jaz!" vsklikne on. Samo v tem vskliku bila je izražena cela vrsta čuvstev: veselja — prav malo, strahu in groze — prav mnogo.

„Da," odvrne Antoinetta, „ali me hočete?"

„Nebesa draga!“ šepnil je z zmešanim obrazom in široko odprtimi očmi, „vi ste mislili name? Čestokrat zdela se mi je ta sreča od daleč kakor sanje, a nikdar bi se ne bil upal nadejati se, da se uresničijo. Oprostite! Ves sem še osupnen. Ubogo dete moje, vi ne veste, kako žalostnega moža hočete vzeti, saj so me same napake!“

Ona se bridko nasmeje. „Ali pa vi mene imate za angelja?“

„Imam vas za vilo,“ odvrne on prepričano . . . „No, dobro,“ nadaljuje z obrazom moža, z zaprtimi očmi letečega v nepoznano temo, „ker menite, da vas lahko osrečim, dajte mi svojo roko: vi boste moja soproga, jaz pa vaš suženj. Hvala, draga . . . draga Antoinetta!“

Hotel je pritisniti poljub na mrzle prste dekletove, a ona naglo umakne roko ter nadaljuje: „Dobro, poiščite torej zdaj mojega očeta in povejte mu, kaj sva sklenila. Uravnajte vse tako, da bode kmalu konec. Danes imamo prvi oktober; želim, da bodeva pred koncem meseca mož in žena.“

Evonyme uboga ter odide še ves omamljen iskat gospoda de Lisla. Ta ga vsprejme z razpro-

strtima rokama ter vedno ponavlja, da je on zet, katerega si je že zdavnaj želel, in da bode ta zakon veselje njegovih starih dnij. Sklenila sta, da takoj pričnó pripravljati, kar je treba.

„Zdaj stojim torej pred zakonom,“ dejal je Evonyme, sanjaje vračajoč se proti Val-Clavinu; „moja noga stoji na robu čarovnega gozda, iz katerega človek več ven ne more. V prihodnje gledajoč poroko, ne bodem več otožno pomiloval, in pogled na dva tri paglavce, igrajoče se na pragu, ne bode mi srca več napolnoval z žalostjo in nevoščljivostjo . . . Imel bodem svojo ženo in otroke, ki nama bodo obema jednaki! Zakaj se ne radujem? Od kod to, da čutim na dnu srca nekako osupelost, nekak strah?“

Ah! revež je ljubil zakon samo v teoriji in bi bil rad večno sanjaril o njem. Sila, stopiti iz neodločnosti, v katero je bil pogreznen omahljivi duh njegov, pahnila ga je v čudno tesnobo. Da bi si dajal poguma, dejal je sam v sebi, da ne more več nazaj. Dokler je bila Antoinetta zaročena z drugim, kazal se je v njo zelo zaljubljenega; more li zdaj, ko je svobodna, prenehati ter se odtegniti? Ni li

za to, kar se je zgodilo, tudi odgovoren? Ne dolguje li deklici nekakšno moralično odškodnino?... Ako bi se branil, vedel bi se kot brezčasten mož in nezvest prijatelj. „Sicer pa, ako pomislim," dejal je, „sem li res tako pomilovanja vreden, ako vzamem zalo ženo, katerej sem všeč in ki mi bode na čast?... Dragi Evonyme, ne bodi neumen in visoko nôsi glavo! Srečen dečko si!"

Ko je gospod de Lisle prišel domov, je razveseljen hčer objel ter jo poljubil nekaterekrati. „Tako, tako, gospodična?" zaklical je z robatim svojim glasom, „ljubimca smo torej menjali? Glej, čestitam ti, na izgubi nesi pri tem, in Ormancey je drug dečko nego tvoj nadgozdar. Nikdar mi ni bil všeč tisti vitez žalostne postave!" Takoj je pričel z veselo naglostjo skrbeti za potrebne formalnosti.

Antoinetta se je ogrnila v neprodorno malomarnost. Evonyme jej je čisto pravilno dvoril. Odrekel se je za vselej svojej pipi, pazno oblačil se ter slehern dan donašal krasnih cvetic, katere je dobival iz Dijona. Celina jih je vsako jutro ovenele pobrala iz kota, kamor so bile z zaničevanjem vržene. Deklica ga je vsprijemala prijazno, toda ne

da bi odložila nekovo vzdržljivost, katere doslej ni bilo poznati na njej. Pazno se je ogibala vsake priložnosti, da ni bila sama s svojim ženinom.

Samo jedenkrat je bilo vreme tako lepo, da se je dala pregovoriti ter šla z Evonymom na izprehod. Dospela sta v gozde, šireče se okolo Auberiva, a ko sta prišla višje v goščo, izpustila je Antoinetta Ormanceyevo roko. S pobešeno glavo korakala je pred njim po ozkej stezi, poslušajoč šumenje velega listja, po katerem jej je rila noga. Razgovor jima je leno tekel ter večkrat popolnem umolknil, tako da je bilo o prestankih slišati rahli šumot zrelega želoda, padajočega doli v mah. Kar se Antoinetta strese ter se ustavi pri uhodu v dolg bukov drevored . . .

Spoznala je bila dolinico germainsko, v kateri je nekdaj o košnji jeden popoludan prebila z Jacquesom.

„Obrniva se,“ dejala je zgrozivši se, „zebe me in upehana sem.“

Molče sta krenila nazaj proti vasi in na kraji gozda se je Evonymu zazdelo, da ima ona solzne oči.

„Čudno," mislil si je ves zmešan, „naj storim, kar hočem, moja zaroka je povsem podobna pogrebu prve vrste."

Mej tem je mineval teden za tednom, bila sta oklicana in ženitovanjska oprava je bila dovršena. Evonyme je imel še jeden teden prebiti v Parizu, da še nekaj reči opravi ter nakupi daril za nevesto. Dogovorjeno je bilo, da bode poroka precej, ko se vrne.

Necega jutra spremil ga je gospod de Lisle k poštnemu vozu, vošćil mu srečno pot in naj se kmalu vrne, potem pa je šel na polje gledat k setvi. Ko je mladi mož hotel ravno stopiti v voz, potegne ga nekdo zadaj za suknjo, obrne se ter ugleda za sabo Celino.

„No, kaj je?" vpraša Evonyme, videč služabnice obupani obraz, „ali se je Antoinetti kaj pripetilo?"

„Ne," odgovori Celina mračnega obraza, „zdaj še ne!" Potem ga potegne v stran ter nadaljuje: „Glejte, jaz moram govoriti z vami, ker se sicer nikdo ne upa, povedati vam resnico. Verjemite mi, ostanite v Parizu in ne vrnite se nikdar več semkaj."

„Za božjo voljo, draga moja, kaj pa se je zgodilo?“ ponavlja Evonyme osupnen.

„Antoinetta vas ne ljubi in ako jo hočete na vsak način vzeti, moramo jej pripraviti mrtvaški prt namesto poročne obleke.“

„Naprej! Ustopite!“ zaupije voznik ter poči z bičem. Evonyme stopi z ramami majaje v voz in pošta se odpelje.

VIII.

Ko Evonyma ni bilo več blizu, prišel je nad Antoinetto nekov mir in polajšanje. Bilo je, kakor da se je vzbudila iz plašečih sanj in da si slednjič zopet more prosto oddahniti. Saj ni bila prisiljena, igrati svojo grdo ulogo in lagati se sebi in drugim. Želela je, da bi se minute izpremenile v ure in dnevi v stoletja ter da bi se zaročenec več ne vrnil. Mej tem bi jo utegnil kakšen nepričakovan dogodek rešiti izida, katerega se je zdaj, ko jo je bila minila prva jeza, bala. Jacques Duhoux, kojemu je potekel dopust, bi se brez dvojbe vrnil na svoje mesto in potem . . . kdo vé? . . . Tam v kotu njenega srca tlel je še majhen slab žarek upanja, jednak medlej luči v sobi umirajočega. Dejala je sama v sebi, da

jo je Jacques preveč ljubil, da bi jo mogel popolnem pozabiti. Celina jej je tolikokrat ponavljala: „Ti imaš oči, ki človeka očarajo, hčerka moja; tisti, ki te ljubi, se nikdar ne bode mogel ločiti od tebe . . .“

Antoinetta je nazadnje sama verovala v to. Zdelo se jej je nemogoče, da bi jo Duhoux, vrnivši se v Auberive, mogel videti ob strani komu drugemu; a dnevi so minevali in soba nadgozdarjeva v gostilnici bila je še zmirom prazna. V trgu se je govorilo, da je dobil dovoljenje, nastaniti se v Langresu, in nekateri so celo trdili, da je prosil, naj ga odpusté iz službe. To pa je gotovo, da nazaj ni prišel. Zdaj je vse splavalo po vodi vse, celo up na žalostno osveto, katerej je bila Antoinetta žrtvovala vse svoje življenje. Jacques niti ne bode slišal ženitovanjskega hrupa, donenje zvonov ne bode z grizenjem vesti kakor dvorezen m č prodiralo v njega dušo. Vse je bilo izgubljeno, zadnja nada se je razpršela, zadnja luč ugasnila.

Ko je deva v jutru tistega dne, ki je bil določen za Evonymov povrat, odprla okno ter čula petje petelinov in šumenje mlinskega jezu, ko je

videla sebi nasproti gozdnata brda zavita v višnjelkasto soparo, napolnil jej je vso dušo spomin na srečne dni po leti! Kako daleč zadaj ostali so tisti čarobno lepi dnevi! Kakšen je bil prepad mej bodočnostjo, o katerej je sanjala takrat in mej usodo, katerej je zdaj morala gledati v oči! Vse se je bilo tako grozno izpremenilo, in ona je tega kriva! Misel, da je sama glavni uzrok nesreče svoje, pahnila jo je v mračen obup. Menila je, da bode tudi življenje ravnalo ž njo kot z razvajenim otrokom, zdaj pa jej je prva izkušnja, istinitost, pripravila smrtno prevaro. Nesreča se je zgodila, rana je bila neozdravljiva ter je dalje krvavela. Zakaj ni takoj umrla tisti dan, ko je Jacques ostavil Auberive? Smrti se ni bala; že zdavnaj se je bila seznanila ž njo, že takrat, ko je bila v samostanu marmoutierskem požrla košček berolinskega modrila. Smrt je bila bliže opazovana, vendar le nekaj menj strašnega, nego li z dušo in telesom biti last moža, katerega ni ljubila. Mraz jo je pretresel, če se je le spomnila tega . . . Kako bode še le, ko postane Evonymova žena, njegova žena za celo življenje! Grlo se jej je krčilo, grenke solze napolnile so jej oči.

„Ne, ne!“ vskliknila je, „ni mogoče, tega nikdar ne bodem mogla!“

„E, ljuba hčerka moja,“ pravi Celina za njo, le siliti se ne smeš, govori odkrito in razdri to preklicano zaroko.“

„Ah!“ odgovori Antoinetta, „sama sem tako hotela, zdaj pa je že prepozno . . . Igrala sem s srečo življenja svojega ter jo razdejala!“

„Pojdi no!“ pravi Celina, prijemši jo za roke, „saj še ni vsega konec; meni se vedno tako zdi, da iz tega zakona nič ne bo.“

Antoinetta žalostno zmaje z glavo, a Celina je kljubu temu še dalje pomirujoč prerokovala in to s tem večjo sigurnostjo, ker je bila trdno uverjena o uspehu opominov, s katerimi je poučila Evonyma. Nadejala se je, da so njene trde besede v Evonymu vzbudile premišljevanje, in da se ne vrne poganjat se kot ženin za svoje pravice.

A motila se je. Proti dvanajsti uri čula je Lepotico, lajajočo na dvorišči, in revica je skoro vznak pala, ugledavši Evonyma, spremljevanega od poštnega služabnika, ki je dragocene zavitke z darili za nevesto peljal na samokolnici.

Zaupljive besede Celinine so res kakor mrzel curek uplivale na Evonymovo oduševljenje; toda po svojej navadi je dolgo preudarjal njena odkritja in to premišljevanje ga je vnovič pahnilo v nejasno neodločnost. Njega samoljubje bilo je globoko žaljeno. Bodi si človek še tak filozof iz šole Montaignove, neprijetno je pa vendar le, ako more slišati, da ni všeč lepej ženski, o katerej je mislil, da je napravil na njo utis. Od tod pa do dvoma o odkritosrčnosti Celininej bil je le še jeden korak.

„Ta oseba," mislil si je Evonyme, „se nikdar ni mogla sprijazniti z mojo ženitvijo, stopila je na Jacquesovo stran proti meni ter meni zdaj očita poraz svojega varovanca."

Sicer pa je bil Evonyme, dasiravno ni bil strastno zaljubljen v njo, vender le resno naklonjen Antoinetti. Srce ga je bolelo, kadar se je spomnil v kakem napačnem položaji bi bila deklica, ako bi tudi iz tega druzega zakona nič ne bilo. Kak neprijeten hrup bi moral vzbuditi razdor pri takih razmerah. Bodočnost Antoinettina bila bi za zmirom kompromitovana in on bi se moral razpreti z njeno rodbino.

Evonyme ni videl druzega kot nerazrešljivo zmes neprijetnostij. Po dolgem omahovanji sklenil je naposled, vrniti se v Auberive s trdnim sklepom, da bode hladnokrvno opazoval svojo nevesto ter odločilni korak storil stoprav potem, ko bode ozbiljno vprašal srce dekletovo.

Ko je dospel v Langres, je povsem nepričakovan dogodek njegovo zadrego in neodločnost še povišal. Ko je bil ravno sedél v poštni voz ter se je to rumeno vozilo jelo premikati po glavnej ulici mesta, zdelo se je Evonymu, da vidi na pragu neke gostilne Jacquesa Duhouxa v njegovej nadgozdarskej opravi. Od kraja sam svojim očem ni verjel, nagnil je glavo skozi okno ter se zdaj preveril, da je tisti gozdar, ki žalobno zre za pošto, peljajočo se proti Auberivu, v resnici njegov prijatelj Jacques Duhoux.

„Tako, torej se je vrnil,“ mrmral je sam pri sebi. „Kdo vé, mu li ta preklicana dekla ni kaj poročila, nesta li sporazumljena, da me izpodrineta? Kaj mi je bilo pa tudi treba zaljubiti se in kaj naj počnem v zakonskem jarmu?“

Stopivšemu v vsprejemno sobo Lislove hiše, treslo se je revežu srcé v prsih. Čutil je, da se vsa

njegova junaška odločnost razbije ob mrzlej malomarnosti Antoinettini.

Mej tem, ko je Celina imela opraviti z darili, približal se je Ormancey deklici; potegnivši iz žepa dva zabojčka z dragotinami, pravi: „Hočete li pogledati, če so to tisti kameni, katere ste želeli?“

V zabojčkih bilo je okrasje iz opala in akvamarina. Antoinetta se ga dotakne s konci prstov ter prikima. Celina se je bila približala gledat.

„Opali!“ vzklikne praznoverna služabnica. „Menda vender malej mojej deklici ne boste tega podarili? Ti kameni prineso nesrečo.“

„Jaz sem jih sama izbrala,“ odgovori Antoinetta. Obrnivši se k Evonymu, pa pravi z mračnim pogledom: „Nesta li opal in akvamarin najprileţnejše darilo za Undino?“

„Vsaj pomerite jih,“ pravi Evonyme s ponižno prosečim pogledom.

Ona vzame dragotine ter stopi pred zrkalo. Solnčni žarek je padal na njo in tekoče gube njene bele muselinaste obleke objemale so na lahko njeno gibčno postavo in kraljevska pleča. Nežni, prožni vrat okvirali so v gube zloženi zobci, kakoršne so

nosile za vratom ženske šestnajstega stoletja. V ušesih, okrog vratu in za pestmi lesketali so se opali in akvamarini, kakor čiste kapljice z mavričnimi barvami. Njena lica, še belejša nego obleka, so še bolj povzdigovala mrzlični svit v velikih očeh. Osupnena od te ledene krasote, vzbudila se je iz nova Evonymova ljubezen. Njegovi dvomi razpršeli so se kot megla v solnčnem svitu, počasi, nenaravno živo gledajoč, stopil je proti njej.

„Ali se vam vidim lepa?“ vpraša Antoinetta z usmevom, mrzlim kot led.

„Vi ste povodna vila!“ odgovori Evonyme premagan. Galantno prime za njeno roko in ona mu je malomarno pusti; obrabren vsled tega, hoče jej pritisniti poljub na lepe oči, gledajoče ga tako udano, a tisto trenotje, ko so se ustnice že drznega ženina dotaknile rujavih trepalnic dekletovih, spreleti njeno obličje grozen izraz nevoljnosti in plašnosti, toge roke pahnejo Evonyma od sebe: „Ne, ne, nikdar!“ vskrikne in v nezavesti zgrudi se na tla.

Celina je bila na Evonymov krik prihitela. Neprijazno porine strani Evonyma, hotečega držati

deklico. „Saj vidite, da jo še umorite!“ šepne z jezo. „Glejte, da odidete!“

Odšel je ves razburjen. „To pot je bilo dovolj jasno,“ pravi sam pri sebi, precej pobit krenivši na pot „mej vodama“, „zdaj vse umejem . . . To grozno dekle bi se na glavo zagnalo v prepad, ter še mene potegnilo za sabo. Lepa hvala! pri tem jej ne bodem družabnik. Že srečen zakon ni nič lepega, a tak, kakor ta, bil bi sam pekel za njo in za me. Ob, te ženske! Ona bi me bila hladnokrvno žrtvovala za veselje, da bi se ösvetila Jacquesu!“

„Za vso bodočnost hvala ti za nauk!“

Zdaj je bil popolnem ozdravljen želje po ženitvi; pogled na revico, ki ljubi Jacquesa ter trpi grozne bolesti, vzbujal je sočutje njegovo. A kako to, da on, ki se je vendar ponašal, da pozna človeško srce, ni poprej uganil neodjenljivost te ljubezni, ki je bila kakor ostro jeklo ostala v rani . . .

„Kaj?“ dejal je sam v sebi, ali res ne bodem ničesar storil, da zopet oživim to srečo, katero sem sam porušil? . . . Bogme! pokazati hočem obema,

da v koži Evonyma Ormanceya tiči mož, in sicer vrl mož; vse bodem poravnal, naj tudi nekaj cunj moje ošabnosti obvisi na grmovji!“

Krenil je proti gostilnici ter povprašal po Jacquesu. Nadgozdar od takrat še ni bil pri Pitoisetovih, a vedeli so, da je zopet nastopil svojo službo in da zopet hodi pregledovat po gozdih. Nekemu gozdnemu čuvaju iz soseščine naročil je, naj drugo jutro vzame v gostilni zaostalo prtljago in v njegovej odsotnosti došla pisma ter vse skupaj odda v gozdarskej hiši, pri podgozdarji Sauvageotu, kjer se je bil nastanil Jacques. Evonyme je počasi šel domov, ter celi večer premišljeval svoj načrt, kateri je hotel brez oprezovanja zvršiti.

Ostavil je pristavo o prvem svitu ter jako zgodaj prišel v vrvarske ulice. Našel je gospoda de Lisla in njegovo hčer skupaj in takoj je zastavil vso svojo diplomatiško bistroumnost, da bi pregovoril Antoinetto, da bi šla ž njim v Val-Clavin. Že zdavnaj mu je bila obljubila ta pohod in on si je tako zelo želel slišati njeno sodbo o nekaterih notranjih olepšavah.

Njegov nasvet vsprejel se je menj slabo, nego se je bal. Celine ni bilo tu in gospod de Lisle, vedoč za dogodek prejšnjega večera je bil precej trdo svojo hčer prijel zaradi tega, kar je on imenoval norčije. Sicer pa je bilo njej samej žal, da je pokazala tako malo poguma in ni se mu upala odreči. Dogovorili so se, da gospod de Lisle proti poludne pride za njima in da bodo potem na pristavi zajutrekovali.

Podala sta se na pot. Nebo je bilo zelo jasno, po noči je bilo zmrznilo; velo listje, ležeče po poti bilo je belkasto od slane in zemlja je pokala pod nogami. Evonyme je peljal Anto netto po stezi skozi gozd. Sam sebi je voščil srečo k začetku svojega podjetja ter se nadejal, da vse dobro dovrši. Po tihem je žvižgal pred se, pomagajoč Antoinetti pri hoji po gozdnih klancih in prizadeval se je, da bi razgovor napeljal na vsakdanje stvari. Deklico je osupnila ta nežna pazljivost in na vso moč se je prizadevala, da bi ne pošle besede o neznatnih zadevah.

Tako puščala je pot za sabo, da sama ni vedela za to. Zdajci odpre se steza na robu lesa in

Antoinetta ugleda tam doli v globeli ribnik la Thuilierski, ležeč pred njo okroževan od rumenolistnatih brez in obsevan od solnčnih žarkov. „Zakaj ste me privedli sem?“ pravi z nevoljnim glasom, „ta pot ne pelje na pristavo.“

„Ne,“ odgovori Evonyme, „a gozdnega čuvaja la Thuilierskega moram nekaj vprašati. Zamudila ne bodeva niti četrt ure. Sedite tu na solnce in čitajte to knjigo, čakaje me.“ Dá jej v roko zvezek Lafontaina ter z glasno bijočim srcem krene na stezo, držečo proti gozdarskej hiši.

Iz tega, kar mu je bila povedala krčmarica iz Auberiva, sklenil je bil, da Jacques danes ne pojde v gozd, imejoč čez glavo opraviti s svojo selitvijo. In res se ni motil; Jacques Duhoux nastanoval se je v prvem nadstropji ležečej sobici, iz katere se je videlo čez gozde in ribnik. Ustopivši najde ga Evonyme nagnenega čez imenike in zemljevide, ležeče na tleh. Poleg njega stala je z listinami pokrita mizica.

Ko so vrata zaškripala, obrnil se je Jacques in Evonyme se je ustrašil žalostne izpremembe, zgo-

divše se z njegovim obličjem: posušil se je in oči so mu bile še bolj upadle.

Ugledavši nepričakovanega obiskovalca, prebledi Jacques, plane burno kvišku ter krikne: „Kaj hočete? upal sem, da vas nikdar več ne vidim!“

„Jacques stari moj tovariš . . .“ prične Evonyme z ginenim glasom.

Jacques ga ošabno pogleda: „Ne kličite naju starega prijateljstva. Umrlo je! Morali bi bili vedeti, da mi je mučno, videti vas.“

„Poslušaj me jeden hip mirno.“

„Glejte, da odidete,“ pravi Jacques, „ničesar nočem slišati.“

„Ni vrag,“ odgovori Evonyme odločno, „da bi me ne poslušal. Ako meniš, da sem za kratek čas priplezal sem gori, to se motiš. Moja vest me je gnala k temu in prej ne grem od tod, da izpolnim, kar smatram za svojo dolžnost.“

„Govorite torej, a naglo!“ mrmra Jacques, ne da bi ga pogledal.

„Storil sem ti krivico,“ nadaljuje Ormancey počasi in prosim te odpuščanja; a stvar se ne tiče mene, govoriti hočem o Antoinetti!“

Jacques se bolestno zgane. „Ali me hočete prositi blagoslova?“ pravi pikro.

„Stvar se ne tiče mene, ti pravim . . . Res je, da sem bil jedno trenotje tako neumen, da sem menil, da bi mogel biti dober zakonsk mož; a naglo sem ozdravil te neumnosti. Antoinetta je vedno le tebe ljubila. Da si jo ostavil, to jo umori in ugonobi. Ti mi ne verjameš!“ vsklikne, ko Jacques zmaje z ramami. „Bog nebeški! kako je mogoče, da mi ne verjameš, ako ti kot dokaz prinašam z nogami teptano ošabnost svojo ter se pred tabo tako globoko ponižujem, da igram smešno ulogo? Ona mi ničesar ni povedala o svojej ljubezni in bolečinah svojih, ker je preponosna! A jaz sem uganil iz mrzličnega žarenja njenih očij, iz bledobe njenih lic in iz nepremagljive nevolje, kadar se je moja roka njene dotaknila. Ona trpi muke, prijatelj, in zato sem prišel!“

„In jaz!“ pravi Jacques, suho lice svoje obrnivši proti Evonymu, „meniš, da jaz ne trpim? Meniš, da je mogoče ljubezen, kakeršna je moja, iztrgati iz srca, ne da bi krvavelo? Jeden mesec ženiti ne živim, niti ne mislim! Pohajam, kakor v

zlih sanjah. Ko sem se zopet hotel lotiti dela, uvidel sem, da nesem zmožen za to, in ko sem, prišedši semkaj, zvedel, da jo bodeš ti vzel, bilo mi je, kakor bi mi bil kdo žareče železo zasadil v rano. Praviš, da jej oči upadajo in lica blede; no, poglej semkaj! sem li še živemu podoben?“

„Ti,“ deje Evonyme, „ti si mož in moraš premagovati bolest; a ona, ubogo dete, tako dražestna in tako malo ustvarjena za trpljenje! Veter, ki hrastu vzame jedva par perés, cvetico lahko ugonobi. Poslušaj me!“ nadaljuje, videč, kako je groza izpreletela obraz Jacquesu Duhouxu, „daj se omečiti in bodi jej dober!“

Jacques je bil, kakor da ga ne sliši; čedalje bolj vzburjen hodil je po sobici gori in doli. „Ti ne veš,“ prične naposled, ter se ustavi pred Ormanceyem, „ona nikdar ni umela, kako zelo sem jo ljubil. Ves up svojega življenja stavil sem v njo! Predno sem jo poznal, ljubil nesem še nikoli. Vsako kapljico krvi, vso moč svoje mladosti in zaklade nežnosti, katerih se še nikdo ni bil dotaknil, posvetil sem njej. Kaj je storila z vsem tem? Mojo strast imela je za ljubezen, s katero se sme igrati

brez kazni. Kakšno usmiljenje je kazala, zamorivši mi srce? Kakšen kes je imela? Jaz sem zahteval samo jedno besedo, samo jeden iz srca pribajajoč klic, da bi se vrnil ter jokal pri njenih nogah. A ta beseda! — ona ni mislila na to, da bi jo bila izgovorila!“

„Kaj pa ti?“ odgovori Evonyme, „si li mislil na to, da bi počakal klic, o katerem govoriš? Nesi li prehitro obsojal? Bežal si, kakor nor, ter niti povedal nesi, kam greš. Si li uverjen, da ti Antoinetta ni pisala, da se njeno pismo ni izgubilo mej potjo?“

„Oh!“ zastoče Jacques ter neverjetno zmaje z glavo.

„Veš li za gotovo — ali si povprašal vsaj svojo gospodinjo v Auberivu?“

Jacques se približa s pisanji obloženej mizi.

„Tu leži vse,“ pravi, „kar je prišlo na me o mojej nenavzočnosti, same pisarije, tičoče se oskrbovanja. Lahko jih preiščeš, našel ne bodeš druzega, kot opravilna pisma.“

Kljubu poslednjim svojim besedam nagne se z Evonymom čez navrhovatene pisarije in oba jih pričneta premetavati z mrzlično naglostjo.

Najedenkrat Evonyme zmagovito zakriči. Našel je bil pisemce Antoinettino, na pol skrivše se pod dvojni križni zavitek uradnega lista. Poda je Jacquesu, ki s tresočo se roko odtrga kuverto.

„Poštni kolek ima dan 21. septembra," pravi Evonyme.

Jacques kar požira vrstice ubozega, pozabljenega pisma. Čim dalje je bral, tem bledejši je bil, mišice v obrazu so se mu omehčale, ihtenje mu je dvigalo prsi in dve solzi sta kanili na pismo. Evonyme ga molče gleda ter sam čuti, da je ginen. Jacques vedno iz nova pričenja brati pismo, ne da bi se ganil. Slednjič ga Evonyme rahlo potrka po rami ter skozi odprto okno pokaže na globoko globél, v katerej se je ribnik lesketal v solnci.

„Tam doli je!" izpregovori, „na kraji gozda. Navlašč sem jo pripeljal semkaj in ničesar ne sluti!"

Jacques jeden hip s stisnenimi ustni motri solnčno globél, potem pa nagloma ostavi sobo ter zleti iz gozdarske hiše . . .

Ko se je bil tovariš udaljil, ostavila je Antoinetta kraj gozda ter Evonymovo knjigo pustivši mej

suhim listjem, nastopila pot proti ribniku. Slana se je bila raztajala v solnci, lahne, vlažne megle plavale so nad travniki, proti jugu ležečimi. Dekle je spoznalo najmanjše podrobnosti na bregu, na katerem se je bila mudila plesni večer. Vse je bilo neizpremenjeno na istem mestu, vrbe malega otoka, polupodrta brv in vodna detelja, gibljoča v vodi trolista peresa svoja. Sedla je bila na najskrajnejši rob obrežja ter glavo podpirajoč z roko, motrila ribnik. Njegovo površje je veter lahno gibal in jasni valovi so jej skoro oplakovali noge. Skozi čisto, zeleno vodo videle so se v precejšnjej globočini na dnu plavajoče rastline, čez katere je časih šinil solnčni žarek, kakor bi jih poljuboval. Mirno je bilo tu in vsa beda in uničenje pozabljeno.

Ali bi ne bilo dokaj boljše, mislila si je Antoinetta, spati pod valovitim zagrinjalom teh trav, nego da bi bila živa pokopana v poročnej obleki, katero sovražim? Vedno je imela rada vodo, a ta hip zdela se jej je prijaznejša in mikavnejša nego kedaj poprej. Nagnila se je naprej ter z očaranim pogledom sledila žarke, potapljajoče se pod gladino, a vendar kakor veriga zlatih prstanov polzečih preko nje.

Voda je šepetala mej vrbami, kot kristalno čista daljna godba, polna laskave mehkobe; nepopisljivo mično zdelo se je deklici, poslušati jo. Čedalje bolj nagibalo se jej je uho tem tešečim glasom, čedalje globoče prodiral jej je pogled v blisketajočo globočino, čedalje bolj se jej je duša odvezovala od stvarij zunaj nje. Nič več ni mislila, nobenega druzega šuma ni slišala. Nevidno polzelo jej je telo proti tem vabečim skrivnostnim valovom; v glavi se jej je jelo vrteti. Najedenkrat krepka roka prime njeno ter jo siloma potegne nazaj. Obrnivša se zakriči: „Jacques!“ in oči se jej zapro.

Sedel je poleg nje na obrežno kamenje. Kakor tisti plesni večer čutil je njeno srce, bijoče na njegovem; gledal je to bledo obličje, udrte oči in mala, čisto otročja usta. Čarobnost Undinina se ga je bila polastila; krepkeje jo je objel ter pritisnil poljub na sklenene trepalnice. Kar ona odpre oči ter se vstrepetavši zopet zave, potem pa Jacquesovi roki strastno stisne k sebi.

„Ah!“ šepetala je, „nesem te več pričakovala! Še malo pozneje in ne bil bi me več našel!“

„Ti si hotela umreti!“ vsklikne on.

„Ne vem . . . a bila sem tako brezmejno nesrečna in zdelo se mi je, da pozabljam svoje trpljenje pri šumljanji vode, vabeče me v sé. „Ah!“ pravi tresoč se, „zdaj me vendar več ne ostaviš?“ Hudo ihtenje jej je zaprlo besedo in solze so jej udrle iz očij.

Jacques jo skuša umiriti z milovanjem. Govori jej o Evonymovem početji ter jej razloži, kako je prišlo, da je njeno pismo stoprav danes čital. Dne 20. septembra odpotoval je bil s srcem, polnim jeze. „Vse sem sovražil,“ pravi, „tebe, Evonyma, ves svet. Sédel sem v prvi železniški vlak, ki je šel skozi, najrajši bi se bil peljal na konec sveta. Ustavil sem se pa tudi še le tam, kjer se neha železnica — v Bretagni. Tam, mej morjem in pustinjo skušal sem ozdraveti, a zaman. Tvoja senca spremljala me je povsod. Potem sem se vrnil v gozde auberivske, in prvi večer po svojem povratu zvedel sem, da se bodeš omožila z Evonymom.“

„Da, bila sem zelo zlobna,“ vzdihne ona, „a ko bi ti vedel, kako sem jokala, kako te čakala! Mislila sem, da se vrneš v L., da vzameš dekle z modrimi očmi, in lotila se me je besnost. Hotela

sem te prav hudo zadeti in sama sebe tudi; oklenila sem se ubozega Evonyma. Kazen je bila bridka," pristavi, „a če mi odpustiš, nikdar več ne bodem hudobna. Vse svoje nerodnosti pustila sem tu v ribniku."

Prijel jo je za roke ter jih jej poljuboval. „Ljubim te," dejal je, „in moje življenje je tvoje!..."

Evonyme je sam ostal v sobici tam gori v gozdarskej hiši. Gledal je skozi okno ter z bistrim okom opazoval, kaj sta počela zaljubljenca. kakor dve senci črtajoča se na zelenem bregu. Olajšan se je oddahnil. „Hvala Bogu! mir je sklenjen." Na oknu je opazil pipo in tabak ter veselo vskliknivši natlačil si jo ter zapalil. „Čez dolgo časa", mislil si je, „zdaj zopet pušim z mirno vestjo." Motril je kretanje mladega para z blaženim, mehkim čuvstvom, katerega človek lahko čuti z varnega obrežja zroč tja čez vzviharjeno morje.

„Prav gotovo", govoril je sam s seboj, „se nikdar ne bodem oženil! Ti viharji neso zame; zadovoljeval se bodem s tem, da bodem sedel pri oknu ter gledal ljudi, dvigajoče sidro in paroma odhajajoče proti Kytheri. — A vender sta srečna, ta

dva zaljubljenca, izprehajajoča se tam doli! Solnce se jima z nova smehlja in pozabila sta besni vihar, ki ja je bičal. Včeraj sta si ruvala lase, hoteč umreti, danes pa jih je samo veselje, prazničnost in ljubezen. Bogme:

Zarés, ljubav je čuden učenik!
O blagor njemu, komur so neznane,
Ki jih uséka, krvaveče rane!"

Ti stihi spomnili so ga zvezka njegovega najljubšega pesnika, katerega je bil izročil Antoinetti. „Strela!" dejal je, „kaj pa moj Lafontaine? Gotovo sta ga pozabila pod kakim drevesom, in moja knjiga je v nevarnosti, da pogine v rosnej kopéli!"

Naglo se dvigne ter hiti navzdol iskat dragoceno knjigo. Stoprav ko jo je našel, pridruži se onima dvema in vsi trije se podajo proti Val-Clavinu.

Kaj naj še dalje pripovedujem? Evonyme je spametoval gospoda de Lisla in Jaques ter Antoinetta sta bila v novembru poročena. Danes vsi skupaj žive v vrvarskej ulici. Evonyme je postal kum prvemu otroku Undininemu. Deček pridno raste in Ormancey ga uči čitati v Lafontainovih basnih ter

je ves srečen zaradi tega. „Uzgojam ga po svojej podobi“. pravi, „in očetovsko veselje uživam, ne da bi mi bilo treba trpeti zakonske grenkobe; postal sem strijc!“

Biblioteca della R. Università
di Lubiana
Knjižnica kr. univerze v Ljubljani